

Montenegro
Acceleration
Fund

Fond za ubrzani razvoj Crne Gore

Projektni zadaci

SUSTAINABLE
DEVELOPMENT GOALS

Fond za ubrzani razvoj Crne Gore

- Projektni zadaci -

Sadržaj

Uvodni rezime	iii
Kontekst	iv
Obrazloženje za osnivanje Fonda za ubrzani razvoj Crne Gore	vi
Fond za ubrzani razvoj Crne Gore	vii
Funkcija fonda	vii
Strategija fonda.....	viii
Teorija promjene fonda.....	ix
Rodna ravnopravnost i ljudska prava.....	xi
Upravljanje fondom	xii
Funkcionisanje	xii
Administracija	xiv
Rad fonda.....	xv
Ciklus odobravanja projekata	xv
Kriterijumi za raspodjelu sredstava	xvii
Upravljanje rizikom	xvii
Ogovornost za finansiranje.....	xviii
Izvještavanje.....	xviii
Monitoring i evaluacija	xix
Revizija	xx
Transparentnost i javno objavljivanje.....	xx
Modifikacije i rok trajanja Fonda za ubrzani razvoj Crne Gore	xxi
Zajednički Upravni odbor // projektni zadaci	xxii
Upravni odbor //Poslovnik	xxiii
Kriterijumi raspodjele sredstava	xxiv
Aneks 1: Rezultatski okvir UNSDCF.....	xxvii
Aneks 2: Upravljanje rizikom	xxviii

Uvodni rezime

Fond za ubrzani razvoj Crne Gore je mehanizam objedinjavanja sredstava sa ciljem ubrzanja sprovođenja Agende održivog razvoja 2030, neposrednog ostvarivanja ciljeva održivog razvoja, kao i pružanja podrške procesu pristupanja EU.

Fond je začet u specifičnom razvojnom kontekstu za Crnu Goru, jer država treba da pređe one zadnje razvojne kilometre kako bi se transformisala i postala članica EU. Crna Gora takođe mora da uloži značajne napore na sprovođenju Agende održivog razvoja 2030, koja predstavlja globalni okvir politika za održanje i poboljšavanje društvenog napretka, zaustavljanja klimatskih promjena i ispunjavanja obećanja da niko neće biti ostavljen po strani.

Tematski, Fond se bazira na UN-ovom Okviru za saradnju u oblasti održivog razvoja (UNSDCF) 2023-2027, koji je dokument koji definiše tri strateške prioritetne oblasti rada UN-a u Crnoj Gori:

- Inkluzivni ekonomski razvoj i održivost životne sredine;
- Razvoj ljudskog kapitala, smanjenje ranjivosti, socijalna inkluzija, kao i
- socijalna kohezija, upravljanje po mjeri građana, vladavina prava i ljudska prava.

Fond predstavlja napredni i inovativni instrument za ostvarivanje strateških partnerstava koja se, na koordinisan i sinergetski način, bave razvojnim izazovima u Crnoj Gori. On takođe predstavlja i novu generaciju mehanizama objedinjavanja sredstava ali i instrument koji će pomoći sprovođenju reformi UN-a na nivou Crne Gore.

Upravljanje Fondom je povjereno zajedničkom Upravnom odboru, kojim predsjedavaju predstavnici UN sistema u državi i predstavnici Vlade Crne Gore. Zajednički Upravni odbor je takođe i forum za komunikaciju sa donatorima. Sekretarijat Fonda će biti dio Kancelarije rezidentnog koordinatora UN-a, dok će Kancelarija partnera trust fonda obavljati administrativne poslove. Zajednički Upravni odbor će osnovati i savjetodavno tijelo, koje bi trebalo da pruži strateške pravce djelovanja Fonda, kao i da definiše aktivnosti koje će biti finansire iz ovog mehanizma.

Kontekst

Crna Gora je država sa višim-srednjim prihodima, članica NATO-a i kandidat za članstvo u EU, koja je obnovila svoju nezavisnost 2006. Sa procjenjenim brojem stanovnika od 622,182 predstavlja jednu od najmanjih država, po broju stanovnika, na Zapadnom Balkanu. Crna Gora je pri samom kraju svoje demografske tranzicije, sa stanovništvom koje stari, povećanim emigracijom i smanjenom stopom plodnosti.

Crna Gora se klasifikuje kao država **veoma visokog nivoa ljudskog razvoja** u okviru Izvještaja o ljudskom razvoju (HDR), rangirana kao 48. od 189 države. Na **Indeksu rodne ravnopravnosti** ima rejting 55, što je ispod prosjeka EU od 67.4 ali slično nekim državama članicama EU: Grčkoj, Slovačkoj, Češkoj, Mađarskoj, Rumuniji i Poljskoj.

Crna Gora je iskusila periode iznenadnog rasta a zatim pada. Između 2015. i 2019. prosječna stopa rasta je bila 4%. BDP po glavi stanovnika je u 2020. bio svega 6,737 eura, što znači da je država izgubila više od 1000 eura BDP-a po glavi stanovnika zbog smanjenja privrednih aktivnosti zbog Covid-a.

Crna Gora je otvorila sva pregovaračka poglavlja sa EU i privremeno zatvorila tri. EU je za Crnu Goru veoma bitan trgovački pratner i izvor turista a turizma predstavlja dominantnu privrednu granu rasta. Kriterijumi pristupanja EU su glavni podsticaj reformi, čije troškove dijeli sa EU, kroz Instrument pred-pristupne pomoći (IPA) i Investicionim okvirom za Zapadni Balkan (WBIF). Ovi mehanizmi pružaju ekspertsku, programsku i finansijsku pomoć za reforme u državi.

Crnogorski odgovor na Agendu održivog razvoja 2030 se ogleda u Nacionalnoj strategiji održivog razvoja. To je okvirni, horizontalni i dugoročni dokument strategije razvoja Crne Gore, kojim upravlja Kancelarija za održiv razvoj pri Generalnom sekretarijatu Vlade.

Sinergije između Agende 2030 i procesa pristupanja EU predstavljaju centralnu temu dokumenta *Razotkrivanje veza – Agenda 2030 i Agenda pristupanja EU*¹. Ovaj dokument ukazuje da bi Crna Gora u slučaju implementacije mjerila za pristupanje EU, istovremeno ostvarila skoro 65% ciljeva održivog razvoja (COR). Potencijal za iskorištavanje ovih sinergija posebno leži u tri poglavlja: EU poglavlje 27 o životnoj sredini i klimatskim promjenama, poglavlje 23 o pravosuđu i temeljnim pravima i poglavlje 19 o socijalnoj politici i zapošljavanju. Ako bi se ostvarili zahtjevi iz poglavlja 27, time bi se riješilo oko 25% ciljeva održivog razvoja.

Crna Gora je po ustavu ekološka država. Ipak, zaštita životne sredine i njenih ekosistema i dalje kaska za onom u EU. Degradacija životne sredine i klimatske promjene imaju najveći negativni uticaj upravo na prihode i zdravlje najranjivijih kategorija. Kao što je i navedeno u godišnjem izvještaju EU za Crnu Goru, država se suočava sa problemima povećanja kvaliteta vazduha, upravljanja otpadom i upravljanja hemikalijama, kontrolom industrijskog zagađenja i zaštitom prirode.

Uticaj pandemije COVID-19

Crna Gora je iskusila jednu od najvećih stopa smrtnosti od COVID-a. Do 22.04.2022. imala je šestu najveću stopu smrtnosti, globalno.

Crnogorska privreda je 2020. pretrpjela najveću kontrakciju u regionu Evrope i Centralne Azije u 2020. BDP se u 2020. smanjio za 15,3%. Pandemija je razotkrila i naglasila sve strukturne probleme

¹ Za informacije, pogledajte: https://montenegro.un.org/sites/default/files/2020-04/2019_Unraveling%20Connections%20-%20EU%20Accession%20and%20the%202030%20Agenda.pdf

Postoje segmenti stanovništva koji su ili isključeni ili su u riziku da budu isključeni.²

Isključivanje je podstaknuto različitim faktorima: diskriminacijom, negativnim društvenim normama i stavovima kao i predrasudama, nepostojanjem svijesti o sopstvenim pravima i kapacitetu nadležnih organa da implementiraju svoje obaveze, ograničenom među-sektorskom saradnjom u cilju rješavanja problema sa kojima se suočavaju ranjive grupe, ograničeni resursi i nedovoljna odgovornost pri sprovođenju vladavine prava. Pored toga, postojeći model rasta nije u potpunosti inkluzivan.

UN-ov Okvir saradnje za orživ razvoj definiše tri ključna uska grla:

- **Institucionalni nedostaci kao i nedostaci u upravljanju i dalje ometaju sprovođenje neophodnih reformi.** Crna Gora ulaže napore da djelotvorno implementira nove okvirne zakone, koji su neophodni u skladu sa procesom EU pristupanja. Spori institucionalni napredak ponekad rezultira samo djelimičnom implementacijom politika, neefikasnostima u javnom sektoru i koncentraciji vlasništva u poslovnim aktivnostima. Nedovoljna među-sektorska saradnja, koordinacija i odgovornost, kao i nizak nivo korišćenja dokaza, su usporili donošenje politika, dok loša veza između podataka, planiranja politika/programa i planiranja budžeta, otežava sprovođenje reformi.
- Govor mržnje, posebno homofobija, mizoginija i etnički baziran govor mržnje, su postali uobičajeni, uglavnom na socijalnim medijima, što predstavlja dodatni rizik. Stereotipovi o ulozi žene u društvu, utiču na učešće ženske radne snage, kao i njihovog učešća u donošenju odluka. Nasilje nad ženama, djecom i starijim osobama je rezultiralo gubitkom života i ograničenim napretkom pojedinaca i njihovih porodica ali i društva u cjelini.
- **Crna Gora nije završila tranziciju ka funkcionalnoj tržišnoj ekonomiji**, što predstavlja dio procesa pristupanja EU. Neka od pitanja tranzicije sa komandne i kontrolisane na tržišnu ekonomiju i dalje su prisutna, uključujući i oslanjanje na potrošnju/investicije javnog sektora kao pokretača rasta i prosperiteta. Privreda nije diversifikovana a potencijalna produktivnost je latentna i ograničena limitiranim ekosistemima upravljanja u oblastima inovacija i produktivne transformacije. Posljedično, struktura privrede je ranjiva na eksterne šokove, što se, još od sticanja nezavisnosti, manifestuje ciklusima uspona i padova. Sve ovo rezultira duboko ukorijenjenim problemima a to su da se stvara privreda koja nije u stanju generiše pristojne poslove, ekonomsku transformaciju i time doprinosi emigraciji stanovništva.
- **Nedovoljna dostupnost sredstava za razvoj može da oteža sposobnost države da implementira Agendu 2030.** Veliko opterećenje dugom i ograničeni fiskalni prostor predstavljaju prijetnju u smislu pristupa resursima neophodnim za ostvarivanje OCR kao

---

² Dokument, čiju su izradu naručile UN, na temu socijalne inkluzije i programa "Ne ostaviti nikoga po strani", je identifikovao doljenavedenih deset populacionih grupa, kao najranjivijih, koje se suočavaju sa višestrukim horizontalnim uskraćivanjima i lišavanjima, kao i među-generacijskim ciklusima isključenosti:

1. Romi i Egipćani generalno a posebno romske i egipćanske žene i djevojčice;
2. Osobe sa invaliditetom
3. Djeca, žrtve nasilja i eksploatacije, djeca bez roditeljske pratnje, koja žive u siromaštvu, kao i djeca koja žive na uluci;
4. Starije osobe, posebno sa ugroženim zdravljem, invaliditetima i/ili potrebom za dugoročnom njegom;
5. Izbjegllice iz bivše Jugoslavije, stranci koji traže međunarodnu zaštitu, osobe koje su dobile međunarodnu zaštitu, kao i osobe u riziku od apartridije;
6. Neformalni radnici, radnici sa privremenim ugovorima o radu i sezonski radnici;
7. Žene koje trpe nasilje u porodici;
8. Žrtve trgovine ljudima;
9. Lezbijke, gej, biseksualci, transrodne osobe, interseksualne osobe (LGBTI);
10. Beskućnici.

i drugih robustnih razvojnih politika. Sve ovo, zajedno sa neefikasnim i nedjelotvornim korišćenjem javne potrošnje, kao i negativnim efektima COVID-19, mogu smanjiti fiskalni prostor u svrhu formalizacije privrede, davanja kredita lokalnim preduzećima ali i za druge razvojne aktivnosti.

Obrazloženje za osnivanje Fonda za ubrzani razvoj Crne Gore

Crna Gora se nalazi u specifičnom razvojnom kontekstu. Ona mora da uloži napore kako bi ostvarila dodatni razvoj i transformisala sebe na putu ka članstvu u EU. Crna Gora takođe mora da uloži značajne napore u sprovođenju Agende održivog razvoja 2030, kao globalnog okvira politika za održanje i poboljšanje društvenog napretka, zaustavljanja klimatskih promjena i ispunjavanja preuzetih obaveza da „nikoga ne ostavi po strani“.

U tom kontekstu, limitirani broj strateških partnera implementira programe koji podržavaju Vladu u ostvarivanju nacionalnih prioriteta, koji se uglavno fokusiraju na proces pristupanja EU i poboljšanje životnog standarda. Pitanje sve manjeg broja partnera je dodatno usložnjeno smanjenim brojem potencijalnih donatora. Sve to dodatno otežava pokušaje razvojne zajednice da pruži podršku pri ovim poslednjim koracima prije pristupanja. U ovom kontekstu, koordinacija i sinergija raspoloživih resursa je od najveće važnosti.

Fond za ubrzani razvoj Crne Gore je instrument koji treba da premosti te nedostatke. To je jedan napredni i inovativni instrument za ostvarivanje strateških partnerstava koja će se baviti razvojnim izazovima u Crnoj Gori na koordinisan i sinergijski način. Fond će okupiti strateške partnere i time dati veću snagu UN sistemu pri davanju podrške procesima koji će ubrzati održivi razvoj i pristupanje EU. On takođe predstavlja novu generaciju mehanizama za udruživanje sredstava ali i instrument za jačanje implementacije reforme UN-a na nivou Crne Gore.

Osnivanje ovog fonda dolazi u pravo vrijeme. On se pojavljuje paralelno sa UN-ovim Okvirom za saradnju u oblasti održivog razvoja, kao odgovor na potrebe Crne Gore i odgovora UN-a na te potrebe.

Osnivanje Fonda za ubrzani razvoj Crne Gore se poklapa sa drugim Dobrovoljnim nacionalnim pregledom (VNR) Crne Gore, koji će biti prezentovan na UN-ovom Političkom forumu visokog nivoa 2022. Dobrovoljni nacionalni pregled pruža najsvježije podatke po pitanju održivog razvoja i daje momentum za ubrzavanje narativa održivog razvoja. Nedavno ojačana Kancelarija za održivi razvoj pruža dodatni potencijal za efekte ovog fonda.

Konačno, razvoj mehanizma za Koordinaciju strateških partnera, koji je u toku, kao i njegovo pozicioniranje pri kabinetu premijera, naglašava razvojne napore i zasniva se na pristupu saradnje i koordinacije. Ovaj mehanizam će služiti kao zajednička platforma za koordinaciju strateških partnera i Vlade, čime će se omogućiti djelotvornije i efikasnije korišćenje resursa a pomoći će i jačanju sprovođenja ciljeva održivog razvoja. Fond za ubrzani razvoj Crne Gore će nadopunjavati sve ove aktivnosti.

Fond za ubrzani razvoj Crne Gore

Fond za ubrzani razvoj Crne Gore je mehanizam privlačenja sredstava koji ima za cilj da ubrza implementaciju Agende održivog razvoja 2030 i neposredno ostvarivanje ciljeva održivog razvoja (COR) u Crnoj Gori, kao i pružanja podrške crnogorskom procesu EU integracija.

Fond će obezbjediti katalitičku podršku za prioritetne oblasti u skladu sa Nacionalnom strategijom održivog razvoja, Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji i budućem UN-ovom Okviru saradnje za održivi razvoj 2023-2027. Dodatni benefiti Fonda se odnose na ostvarivanje sinergija u smislu zajedničkog rada UN organizacija, čime će se dati podrška UN reformi u samoj državi.

Funkcija fonda

Fond za ubrzani razvoj Crne Gore je instrument i za Vladu i za sistem Ujedinjenih nacija u Crnoj Gori kao i za druge strateške partnere kako bi uskladili svoje strateške razvojne aktivnosti.

Fond će svoj efekat postići kroz strateško finansiranje, ciljne i transformativne intervencije koje će ubrzati procese održivog razvoja i pristupanja EU. Kao takvog, svrhu Fonda možemo opisati kroz:

Koherentnost. Fond za ubrzani razvoj Crne Gore će podržati programsku koherentnost i koherentnost pri kreiranju politika u oblastima koje su od strateške važnosti za održivi razvoj Crne Gore– međusobna povezanost EU pristupanja i Agende 2030, davanja podrške pristupanju EU i ukupnoj, održivoj transformaciji društva. Kao takav, Fond može da popuni one kritične nedostatke i pruži podršku nedovoljno finansiranim nacionalnim prioritetima sa potencijalom da katalitički privuče dodatno finansiranje.

Konsolidaciju. Fond za ubrzani razvoj Crne Gore će okupiti strateške partnere- Vladu, Ujedinjene nacije i druge donatore a istovremeno će zadržati bliske veze sa građanskim društvom, akademskom zajednicom, privatnim sektorom i drugim razvojnim partnerima. Kao takav, Fond će predstavljati jednu od platformi koja smanjuje fragmentaciju u odnosu na određene prioritete i povećava sinergije između razvojnih aktera, kao i između razvojnih aktera i privatnog sektora.

Upravljanje rizikom. Fond za ubrzani razvoj Crne Gore, kao mehanizam za privlačenje sredstava, olakšava ublažavanje zajedničkih rizika, povećava vidljivost i transparentnost za sve razvojne aktere. On pruža objedinjenu platformu za zajedničko upravljanje i dijeljenje zajedničkih rizika.

Jačanje nacionalnih sistema. Fond za ubrzani razvoj Crne Gore je uspostavljen da podrži ostvarivanje nacionalnih prioriteta, pristupanja Evropskoj uniji i implementacije Agende održivog razvoja 2030. Jedan od jasnih ciljeva Fonda je stoga, jačanje nacionalnih sistema kako bi bili u stanju da sprovedu ove kompleksne zadatke.

Inovaciju. Fond za ubrzani razvoj Crne Gore ima potencijal da bude središte pilot programa za inovativne mehanizme finansiranja u Crnoj Gori. Crnogorsko finansijsko tržište je malo sa koncentrisanim finansijskim mehanizmima, gdje, u zavisnosti od konteksta i apetita, Fond može da posluži kao instrument za razvoj i/ili testiranje

inovativnih finansijskih proizvoda. Inovativno finansiranje se može ostvariti tako što će se povezati inicijative Fonda sa privatnim sektorom i doprinosima pojedinaca.

Fond za ubrzani razvoj Crne Gore se ne razvija u izolaciji. On će biti u bliskoj vezi sa drugim važnim inicijativama koje implementiraju UN i drugi strateški partneri (međunarodne finansijske institucije (MFI), razvojna zajednica, međunarodne organizacije, građansko društvo, privatni sektor).

Crna Gora je trenutno u procesu izgradnje mehanizma **Koordinacije strateških partnera**, kao platforme za razmjenu informacija, strateških diskusija o politikama i koordinacije razvojnih aktivnosti. Kao takav, ovaj mehanizam će povećati djelotvornost strateške podrške i efikasnost podrške koju različiti akteri pružaju Crnoj Gori. Fond će osigurati da je podrška uveliko usklađena sa nacionalnim prioritetima, uz minimalni rizik od preklapanja i dupliranja. Zauzvrat, mehanizam Koordinacije strateških partnera će poslužiti kao jedan od instrumenata za vršenje monitoringa ostvarenog napretka po pitanju reformi u ključnim, prioritetnim nacionalnim oblastima.

Konačno, Crna Gora trenutno radi na **mapiranju troškova javnih finansija u odnosu na ciljeve održivog razvoja**. Ova analiza, urađena za period 2015-2020, daće generalni pregled kako se COR finansiraju u Crnoj Gori, što će dodatno usmjeriti podršku različitim politikama ali i izradi dodatnih analiza djelotvornosti i efikasnosti javne potrošnje. Ovi će nalazi, kada se upare sa performansama COR, mjereni kroz indikatore COR i Dobrovoljnim nacionalnim pregledom, pružiti solidnu osnovu za strateško i informisano pozicioniranje Crnogorskog fonda za ubrzanje razvoja.

Strategija fonda

Preostalo je svega osam godina za ostvarivanje COR a čak i manje za ispunjavanje kriterijuma za pristupanje EU. Crnoj Gori je potrebna specifična i napredna podrška kako bi bila uspješna u obje oblasti. To je i glavni razlog za osnivanje Fonda.

Fond za ubrzani razvoj Crne Gore će podržati integrisanu i koherentnu mobilizaciju resursa kroz centralizovanu i transparentnu raspodjelu resursa na strateške intervencije koje će ubrzati održivi razvoj. Fond će finansirati razvoj i implementaciju integrisanih aktivnosti kako bi se ispunili COR, unparijedio proces pristupanja EU i podržala implementacija UN-ovog Okvira saradnje 2023-2027.

Strateški i tematski fokus Fonda će se usmjeriti na UN-ov Okvir saradnje za održiv razvoj (UNSDCF) 2023-2027.

Taj dokument će definisati tri strateške, prioritetne oblasti rada UN-a u Crnoj Gori:

- Inkluzivni ekonomski razvoj i održivost životne sredine;
- Razvoj ljudskog kapitala, smanjenje ranjivosti, socijalnu inkluziju; i
- Socijalnu koheziju, upravljanje po mjeri građana, vladavinu prava i ljudska prava.

Pored toga, Fond će podržati ubrzavanje procesa pristupanja EU kroz okvir Agende 2030. UN je u Crnoj Gori sproveo jednu analizu sinergija i međusobnih veza između procesa pristupanja EU i Agende 2030. Nalazi su pokazali da se procesa pristupanja EU bavi sa dvije trećine pitanja iz Agende 2030 (105 od 169 COR).

Fond teži da podrži sinergije između ove dvije transformativne agende. Javna uprava, kao primarni nosilac aktivnosti ali posljedično i korisnik sistemskih intervencija UN-a, ima šansu da ostvari dodatnu efikasnost baveći se istovremeno, sa ova dva procesa.

Mimo elementa koherentnosti politika i podrške implementaciji Okvira saradnje UN-a, Fond će polučiti dodatne benefite tako što će izazvati više zajedničkih aktivnosti UN- u oblasti planiranja, programiranja i implementacije- kao jednog od glavnih poziva za reformu UN.

Teorija promjene fonda

Ultimativna teorija promjene Crnogorskog fonda za ubrzanje razvoja je:

- Ako** *kreiramo zajedničku platformu za okupljanje, na osnovu vrijednosti, strateških partnera i*
- Ako** *uspostavimo prostor za razmatranje i formulisanje intervencija koje će ubrzati implementaciju Okvira saradnje UN-a za održiv razvoj i kroz taj ugao podržimo implementaciju Nacionalne strategije održivog razvoja do 2030. i crnogorski Program pristupanja Evropskoj uniji i*
- Ako** *kreiramo više mogućnosti i načina da organizacije UN zajednički rade na rješavanju kompleksnih razvojnih i humanitarnih izazova,*
- Onda** *ćemo biti u stanju da strateški rješavamo prioritetne razvojne potrebe Crne Gore, popunimo kritične razvojne nedostatke i dođemo u poziciju da pružimo holističku i naprednu pomoć ljudima u Crnoj Gori, čime bi prešli one „poslednje kilometre“ u nepovratnom procesu transformacije društva ka članstvu u EU i ostvarivanju ciljeva održivog razvoja,*
- Zato što** *Crnoj Gori nedostaje agilni mehanizam finansiranja i koordinacije, koji može da se pozabavi savremenim, neprestano mijenjajućim razvojnim izazovima i*
- Fond proizvodi niz pozitivnih dodatnih aktivnosti, kao što su privlačenje novih partnerstava sa kapacitetom da se oslobodi razvojni potencijal i ponudi prostor za blisku saradnju strateških partnera,*
- Je modalitet udruženog finansiranja dobro poznati globalni instrument za finansiranje razvoja i humanitarnih konteksta a tokom vremena i u brojnim kontekstima se već pokazao kao uspješan.³*
- će Fond za ubrzani razvoj Crne Gore finansirati samo strateške intervencije koje se odnose na Agendu održivog razvoja 2030 i proces pristupanja EU, na način koji jača implementaciju reforme UN-a na nivou Crne Gore.*

---

³ Više informacija o mehanizmima udruživanja sredstava, postojećim i prošlim, može se naći na linku: <https://mptf.undp.org/>

Obrazloženje za osnivanje Fonda leži u strateškoj poziciji UN koje mogu poslužiti kao instrument za inovativne i strateške intervencije, katalizirati daljnje aktivnosti i okupiti različite partnere iz niza sektora. Fond će dati dodatnu snagu ovoj poziciji UN u Crnoj Gori jer će predstavljati instrument za strateške partnere, okupljene oko Fonda, da osmišljavaju transformativne intervencije.

U tom smislu, Fond će raditi ka smanjenju isključenosti i ranjivosti, poboljšavanju upravljanja, povećanju otpornosti i sprovođenju reformskih agendi koje se odnose kako na COR tako i na pristupanje EU. COVID-19 je pogoršao neke od ključnih indikatora humanog razvoja, što traži dodatne napore na izgradnji boljeg sistema i nadoknađivanju izgubljenog napretka. Postoje politike i strategije, koje, ako se adekvatno sprovedu i finansiraju mogu da ubrzaju napredak u oblasti COR, ojačaju pristup „nikoga ne ostavljati po strani“ i osnaže poštovanje ljudskih prava. Reforme u procesu pristupanja EU, zbog njihovih sinergija sa COR, će takođe ubrzati održivi napredak po pitanju Agende 2030. Da bi održala ostvareni napredak po pitanju COR, Crna Gora treba da se fokusira na multi-dimenzionalna rješenja sa koja stavljaju građane u središte procesa.

Ova rješenja se fokusiraju na tri oblasti sa velikim potencijalima:

- **Promocija ekonomske transformacije i održivost životne sredine**

Inkluzivniji rast bi privredu učinio održivijom i odvojio bi je od degradacije životne sredine. U slučaju Crne Gore, šansa je da se radi na ekonomskom upravljanju u cilju smanjenja njegovih strukturnih ranjivosti koje rezultiraju periodima uspona i padova, kako bi se kreirao privredni model sa dinamičnijim sektorima proizvodnje i usluga koji promoviše rast privatnog sektora. Isti bi omogućio većini crnogorskih građana a posebno mladima i ženama, da imaju koristi od formalnog zapošljavanja sa većim stopama učešća, kao i lakšem pristupu finansiranju, uz porast prihoda, smanjenja ranjivosti i jačanja produktivnosti. Istovremeno, prihvatanje održivih praksi, koje smanjuju ekonomski efekat po životnu sredinu i ublažavaju i neke druge uticaje, kao što su emisija ugljen dioksida, može ponuditi mogućnosti za ubrzavanje napretka po pitanju COR i pristupanja EU.

- **Investiranje u ljudski i društveni kapital**

Obezbeđivanje i jačanje transparentnost, efikasnost i pravičnost u oblasti socijalne potrošnje i poboljšanje pristupa zdravstvu, socijalnoj i dječijoj zaštiti i obrazovanju, je od ključne važnosti u zaštiti najranjivijih grupa od socijalne ekskluzije. To bi zahtijevalo poboljšano planiranje, budžetiranje, raspodjelu i monitoring javnih resursa, djelotvoran i prilagođen pristup u smislu regulisanja pravnog statusa i integracije izbjeglica i osoba pod rizikom od apatridije, kao i re-integracija migranata (državljana vraćenih po sporazumima o readmisiji). Alternativno, bili bi potrebni inovativni izvori finansiranja za sektor socijalne i dječije zaštite kao i utvrđivanje prioriternih oblasti potrošnje koje maksimiziraju povraćaj na investicije kroz razvoj ljudskog kapitala, kao što su rani razvoj djece, tržište rada, razvoj kadrova u oblasti pružanja socijalnih servisa, investicije u prevenciju, aktiviranje i poboljšanje zdravlja i sistema socijalne i dječije zaštite, kako bi se ubrzala implementacija Agende 2030 i ispunili kriterijumi iz procesa pristupanja EU.

- **Jačanje upravljačkih i institucionalnih kapaciteta**

Sprovođenje reformi povezanih sa pristupanjem EU, u oblasti vladavine prava, javne uprave i ljudskih prava, bi takođe podržalo i sve oblasti Agende 2030. Neke dodatne aktivnosti bi poboljšale sprovođenje reforme, uključujući i bolju koordinaciju među

brojnim državnim organima kako bi radili na među-sektorski način, izgradnjom nacionalnih kapaciteta, generisanjem i korišćenjem pouzdanih disagregiranih podataka, kao i kroz monitoring i evaluaciju. Da bi ostvarila ciljeve pristupanja EU i Agende 2030, Crna Gora će morati da se pozabavi korupcijom i uspostavi jače garancije u smislu obezbjeđivanja nezavisnog i djelotvornog rada pravosuđa. To je važno da bi se povećala odgovornost i ojačalo povjerenje u institucije. Građani i građansko društvo trebaju da budu osnaženi kako bi donosio odluka držali odgovornim za njihovo ponašanje. Mladi, premda slabo zaposleni i sa ograničenim građanskim angažmanom, predstavljaju značajan ekonomski potencijal na kojem se može graditi. Takođe, sve institucije treba da budu senzitivne na prava djece, rodna pitanja, da budu inkluzivne za osobe sa invaliditetom i kulturološki senzibilne. Djeca i odrasli trebaju da budu osnaženi da pristupaju pravdi i da traže pravne lijekove za kršenje njihovih prava.

Rad na ovim pitanjima je kompleksan po svojoj prirodi i traži smislenu implementaciju holističkog i sistemskog pristupa, pristupa UN-a kao cjeline. U ovom kontekstu, mehanizam privlačenja sredstava je instrument za jačanje saradnje i koordinacije između UN organizacija koje učestvuju u procesu, kao i između drugih razvojnih aktera na terenu.

Konačno, Fond za ubrzani razvoj Crne Gore će imati koristi i od komplementarnosti koje se dešavaju i u drugim segmentima razvojnog univerzuma. Fond za ubrzani razvoj Crne Gore će biti informisan kroz (i) zaključke vježbe „Prioritizacije, ubrzavanja i podrške politikama“ (Mainstreaming, Acceleration and Policy Support (MAPS)) [izvještaj: Razotkrivanje veza: Agenda 2030 pristupanje EU], (ii) tekuću inicijativu finansiranja COR koja će rezultirati inicijalnim mapiranjem potrošnje nacionalnog budžeta u odnosu na Ciljeve održivog razvoja, što će vladi dati alatke da redovno izvještava o tome koliko investira u određeni COR a to će biti u bliskoj vezi sa (iii) mehanizmom Koordinacije strateškim partnerima, kao platforme za usklađivanje i koordinaciju međunarodnih razvojnih aktera i nacionalnih institucija, koji trenutno razvijaju strateški partneri (Ujedinjene nacije, Svjetska Banka, Evropska unija, Evropska banka za obnovu i razvoj i KfW – njemačka Razvojna banka) i Vlada Crne Gore.

Premda teorija promjene Fonda nudi dobar početni korak, ona će ostati fleksibilna za nove informacije i zaključke iz drugih procesa koji se dešavaju u Crnoj Gori: 2022. Dobrovoljni nacionalni pregled, godišnji izvještaj EU za Crnu Goru, UN-ova zajednička procjena stanja u državi, dijagnoze Svjetske Banke i EBRD za Crnu Goru, MMF-ove Konsultacije po članu IV i ostale relevantne analitičke dokumente. Kao takav, Fond za ubrzani razvoj Crne Gore će zadržati svoju relevantnost u pružanju specifične i napredne podrške Crnoj Gori za premošćavanje razvojnih nedostataka i prelaženja onog „poslednjeg kilometra“ u nepovratnoj transformaciji društva.

Rodna ravnopravnost i ljudska prava

Fond za ubrzani razvoj Crne Gore nasljeđuje UN-ove politike iz oblasti rodni i ljudskih prava. Oba principa su integralni dio od samog početka funkcionisanja i upravljanja Fondom.

U **fazi osmišljavanja**, UN-ov tim je obavio konsultacije sa Testnim odborom žena preduzetnica Rezidentnog koordinatora UN-a, čiji su stavovi i potrebe u značajnoj mjeri uticali na tematski fokus Fonda, kao i na njegov način rada u okviru predodređenog MPTF okvira. Zajedno sa širom grupom organizacija građanskog društva, one su konsultovane o svojim potrebama i perspektivama kao i o pozicioniranju Fonda. Štaviše, obavljene su široke konsultacije sa različitim

grupama, kroz izradu Okvira saradnje UN-a za održivi razvoj. Sve ove informacije i konsultativni proces su bili način da se obuhvate različite perspektive pri kreiranju Fonda, kao instrumenta za rješavanje tih potreba, uz, istovremeno, pružanje podrške strateškim intervencijama UN organizacija i drugih partnera.

U **operativnoj fazi**, Fond za ubrzani razvoj Crne Gore će imati jasno definisane rodne i kriterijume ljudskih prava kako bi podržao samo one intervencije koje su u skladu sa markerom 2, rodnih i ljudskih prava (značajno doprinosi rodnoj ravnopravnosti i ljudskim pravima).⁴ Zajednički Upravni odbor će uspostaviti jedno savjetodavno tijelo koje će težiti rodnom paritetu, istovremeno uključujući predstavnike mladih i ranjivih grupa. Time će se osigurati da rodna perspektiva, kao i perspektiva mladih i drugih ranjivih grupa, ima uticaj na intervencije koje finansira Fond za ubrzani razvoj Crne Gore.

Konačno, **rezultatski okvir Fonda** naslijeđen je iz Okvira saradnje za održivi razvoj, koji ima snažnu rodnu komponentu i komponentu ljudskih prava. To se ne odražava samo kroz formulisane ishode i rezultate, već i kroz rodno disagregirane indikatore koji će mjeriti uspjeh ovog strateškog okvira.

Upravljanje fondom

Upravljanje Fondom biće povjereno zajedničkim strukturama koje su uspostavile Crna Gora i Ujedinjene nacije. Glavni principi za upravljanje Fondom sa fokusom na rezultate su pravednost, transparentnost, odgovornost i profesionalnost. Riječ je o zajedničkom poduhvatu Crne Gore i Ujedinjenih nacija da podrže procese održivog razvoja i pristupanja EU.

Upravljanje Fondom sadrži elemente operativnog i administrativnog upravljanja i implementacije sredstava.

Funkcionisanje

Upravni odbor. Zajednički Upravni odbor snosi ukupnu odgovornost za upravljanje Fondom za ubrzani razvoj Crne Gore. Odgovoran je za rukovođenje, strateško usmjeravanje i odluke o prihvatljivosti, raspodjeli i drugim aspektima upravljanja i nadzora Fonda.

Zajednički Upravni odbor čine osam članova:

- Dva kopredsjedavajuća – Ministar vanjskih poslova i Rezidentni koordinator UN, po službenoj dužnosti,
- Dva predstavnika resornih ministarstava, koji će se rotirati na godišnjem nivou,
- Dva predstavnika UN organizacija, koje učestvuju u procesu, izabrane od onih koje su potpisale Okvir saradnje UN-a za održiv razvoj, sa rotacijom na godišnjem nivou,
- Dva predstavnika, po službenoj dužnosti, administrativnog agenta i sekretarijata Crnogorskog fonda za ubrzanje razvoja i
- Dva predstavnika donatora Fonda, kao posmatrači, koji se rotiraju na godišnjem nivou.

Detaljni projektni zadaci rada zajedničkog Upravnog odbora su u aneksu ovog dokumenta.

---

⁴ Više informacija o UN smjernicama po pitanju markera rodne ravnopravnosti na: <https://unsdg.un.org/sites/default/files/2019-09/UNCT%20GEM%20UN%20INFO%20final%20draft%20June%202019.pdf>

Savjetodavno tijelo. Zajednički Upravni odbor će uspostaviti savjetodavno tijelo. Ovo bi tijelo služilo kao platforma za raspravu, sa ciljem poboljšanja kvalitete i uticaja Crnogorskog fonda za ubrzanje razvoja i savjetovalo bi Upravni odbor po pitanju ključnih odluka. Osnivanje savjetodavnog tijela ne bi snosilo nikakve troškove. Ovo tijelo bi trebalo biti sastavljeno od poznatih i nezavisnih stručnjaka. Članstvo u savjetodavnom tijelu biće rodno i starosno uravnoteženo kako bi se omogućile različite perspektive i povećao kvalitet diskusija.

Sekretarijat. Sekretarijat će biti integralni dio kancelarije Rezidentnog koordinatora UN-a, koji će blisko saradivati sa odsjekom za Ujedinjene nacije pri Ministarstvu vanjskih poslova i administrativnim agentom.

Sekretarijat podržava Fond i Upravni odbor kroz koordinaciju programa, uključujući praćenje cjelokupnog programskog ciklusa, praćenje rada Fonda, kao i pružanje tehničke, operativne i administrativne podrške, u partnerstvu s administrativnim agentom, uključujući konsolidaciju narativnih izvještaja izrađenih na osnovu izvještaja koje su dostavile UN organizacije koje učestvuju u procesu.

Sekretarijat daje savjete i vrši kontrolu kvaliteta rada Fonda. Koordinira sastanke Upravnog odbora i brine se za sprovođenje odluka. Olakšava saradnju i komunikaciju između Vlade Crne Gore, UN organizacija, donatora i kopredsjedavajućih Fonda. Sekretarijat je istovremeno i fokal point za administrativnog agenta.

Ključna uloga sekretarijata je da kontroliše dostavljanje projekata/predloga Upravnom odboru. Sekretarijat takođe može da pruži tehničku i savjetodavnu podršku u razvoju projektnih predloga kroz davanje najnovijih znanja i iskustava ali samo dok to ne utiče na njegovu nepristrasnost u procesu donošenja odluka.

UN organizacije koje učestvuju u procesu. Glavni korisnici Fonda za ubrzani razvoj Crne Gore su UN agencije, fondovi i programi, potpisnici Okvira saradnje UN-a za održivi razvoj.

Preduslov, da bi bili korisnici Fonda, je da organizacija UN potpiše Memorandum o razumijevanju s Administrativnim agentom. Svaka organizacija UN-a koja učestvuje u procesu, programski je i finansijski odgovorna za primljena sredstva i obavezna ih je implementirati u skladu sa svojim propisima, pravilima, politikama i procedurama. Takođe su odgovorne i Upravnom odboru za pravovremeno sprovođenje intervencija koje finansira Fond za ubrzani razvoj Crne Gore, a posredno i donatorima Crnogorskog fonda za ubrzanje razvoja.

Organizacije UN-a koje učestvuju u procesu, razvijaju predloge projekata/programa i izvještavaju o njihovom sprovođenju i finansijskim performansama Upravnom odboru preko sekretarijata i administrativnog agenta kako je navedeno u Memorandumu o razumijevanju. Organizacije UN-a uspostavljaju mehanizme za sprovođenje aktivnosti uključujući i preko nacionalnih vlasti i drugih nacionalnih, regionalnih ili međunarodnih organizacija kao i preko nevladinih organizacija.

Donatori. Fond za ubrzani razvoj Crne Gore se može finansirati preko doprinosa Vlade, bilateralnih ili multilateralnih donatora, privatnog sektora⁵ i međunarodnih finansijskih institucija (MFI). Aktivno učešće Vlade u osnivanju i upravljanju Fondom signal je za privlačenje većeg broja

---

⁵ U skladu sa procedurom "due diligence" relevantnim propisima i pravilima UN-a za saradnju sa privatnim sektorom.

potencijalnih donatora i dodatnog isticanja pitanja kojima će se Fond baviti – međupovezanosti između pristupanja EU i Agende 2030, kao i podrška implementaciji Reforme UN-a.

Partnerstvo s institucionalnim partnerima (Vlada, bilateralni i multilateralni partneri i međunarodne finansijske institucije) će se implementirati nakon potpisivanja Standardnog administrativnog aranžmana (SAA) između UN-ovog Multi-partner trust fonda (MPTF) i donatora Crnogorskog fonda za ubrzanje razvoja. SAA utvrđuje odredbe i uslove koji uređuju prijem i upravljanje donacijama od strane administrativnog agenta (AA), prenos sredstava na organizaciju UN-a koja učestvuju u procesu, povezano izvještavanje, monitoring i evaluaciju, zahtjeve za revizijom, kao i odredbe koje se odnose na komunikaciju i transparentnost.

Partnerstvo sa privatnim sektorom će se voditi kriterijumima navedenim u UN-ovim sistemskim smjernicama za saradnju između UN-a i poslovne zajednice (dostupni na: <https://www.un.org/en/ethics/assets/pdfs/Guidelines-on-Cooperation-with-the-Business-Sector.pdf>).

Prateći najbolje svjetske prakse, Fond za ubrzanje razvoja Crne Gore ohrabruje uplate nenamjenskih donacija. Takav pristup omogućava pravovremeno donošenje odluka o finansiranju naj-prioritetnijih projekata / programa u okviru Fonda. Fond je pozicioniran da primi takozvane umjereno namjenska sredstva- namjenska u smislu ishoda/strateških prioriteta, ali ne i na nivou specifičnih agencija, rezultata ili aktivnosti.

Doprinosi Fondu za ubrzanje razvoja Crne Gore razvoja biće deponovani u američkim dolarima. Dodatni doprinosi mogu se prihvatiti samo u potpuno konvertibilnoj valuti. Takvi doprinosi biće deponovani na bankarski račun koji je odredio administrativni agent. Vrijednost uplate doprinosa, ako je izvršena u drugim valutama a ne u dolarima, biće određena primjenom operativnog kursa UN-a koji je na snazi na dan uplate.

Fond za ubrzanje razvoja Crne Gore je platforma za partnerstva. Struktura koja gravitira Fondu okupiće različite partnere – građansko društvo, akademsku zajednicu, predstavnike žena i mladih, kao i drugih ranjivih grupa, međunarodnu zajednicu, privatni sektor i stručnjake u područjima koja su označena kao prioritetna za specifični poziv za apliciranje za sredstva. Partneri će povećati vrijednost kvalitete intervencija, a istovremeno će značajno doprinijeti njihovoj održivosti i efektu kroz komplementarne aktivnosti i kroz preuzimanje aktivnosti u slučajevima kada se intervencije UN-a postupno gase.

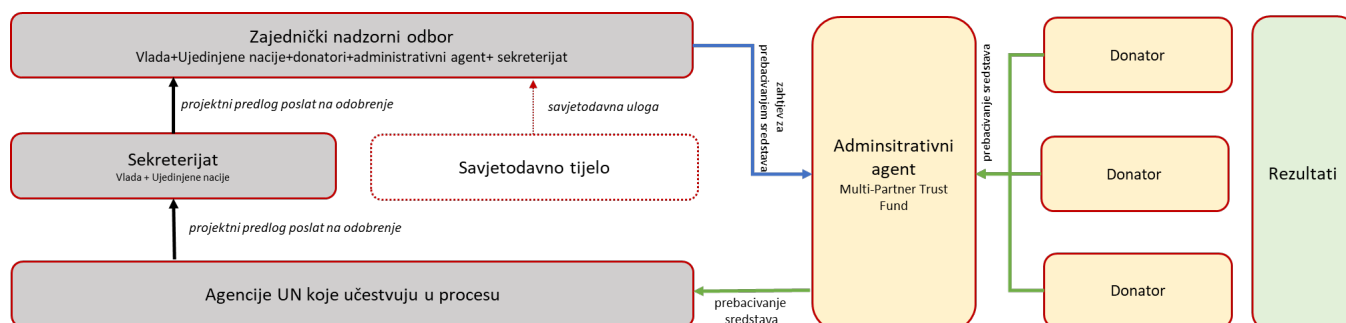
Administracija

Uloga administrativnog agenta (AA) povjerena je Multi-partner trust kancelariji. Administrativni agent će imati pravo na administrativnu naknadu u iznosu od jedan posto (1%) iznosa doprinosa svakog donatora. Ova naknada pokriva troškove obavljanja standardnih funkcija AA, opisanih u Memorandumu o razumijevanju sklopljenom između AA i organizacija UN-a koje učestvuju u procesu, prema standardnim formatima Grupe za održivi razvoj UN-a (UNSDG).

Kancelarija MPTF-a odgovorna je za osnivanje Fonda, održavanje računa Fonda, primanje doprinosa od donatora i isplatu sredstava prema instrukcijama zajedničkog Upravnog odbora, kao i pružanju periodičnih konsolidovanih izvještaja. Zavisno od dostupnih sredstava, administrativni agent će obično izvršiti svaku isplatu organizaciji UN-a u roku od tri do pet radnih dana nakon prijema zahtjeva za prenos sredstava.

Pored toga, kancelarija UN-ovog MPTF-a preko svog GATEWAY-a (<http://mptf.undp.org/>) nudi veb portal za pružanje usluga, koji pruža finansijske podatke u realnom vremenu generisane direktno iz njegovog računovodstvenog sistema. Ovim se pruža mogućnost, svim partnerima kao i široj javnosti da prate informacija o doprinosima, transferima i troškovima. Daljnje pojedinosti o radu administrativnog agenta definisane su (i) Protokolom o administrativnom agentu za višedonatorske trust fondove, zajedničke programe i „One UN fondove“, (ii) Memorandumom o razumijevanju i (iii) standardnim administrativnim aranžmanom.

Grafikon 1 Upravljački dijagram

Rad fonda

Kada se osnuje, Fondom će upravljati gorenavedena upravljačka struktura. Ovo poglavlje pruža detalje o važnim principima rada Fonda, kao i ključnim procesima, kao što su ciklus odobravanja, izvještavanje, odgovornost i upravljanje rizikom.

Ciklus odobravanja projekata

Fond za ubrzani razvoj Crne Gore će organizovati dva redovna poziva za isplatu sredstava. Po odluci Upravnog odbora, može se organizovati i više poziva na ad hok osnovi.

U slučaju hitnosti i velike važnosti intervencije, Upravni odbor zadržava pravo da direktno dodjeli sredstva organizaciji UN-a. U tom slučaju, organizacija UN-a i dalje treba da dostavi projektni predlog, ali su izostavljeni koraci podnošenja koncepta projekta, dok se procjena predloga zadržava na nivou procjene tehničkih kriterijuma.

Detaljna elaboracija redovnih i ad-hok poziva je data u **Kriterijumima raspodjele sredstava** koji se nalaze u aneksu ovog dokumenta.

Ciklus odobravanja projekta se sastoji od sledećih koraka:

- (i) **Najava poziva.** Po odluci Upravnog odbora, sekretarijat priprema poziv za dostavljanje predloga, na osnovu projektnih zadataka Fonda. Nakon odobrenja Upravnog odbora, sekretarijat objavljuje poziv i dijeli ga sa svim organizacijama UN-a koje učestvuju u procesu.
- (ii) **Dostavljanje koncepta projekta.** Organizacije UN-a koje učestvuju u procesu, su pozvane da dostave koncept projekta i objasne ideju same intervencije. Koncepti projekata ne bi trebalo da budu duži od 1.000 riječi i treba da sadrže:
  - a. Osnovne informacije o intervenciji: UN organizaciju koja podnosi zahtjev (naglasiti vodeću organizaciju), kontakt detalje relevantnih osoba koje su zadužene da rade na predlogu projekta, dužina intervencije i slično;
  - b. Programske informacije (koji je to problem kojim se data intervencija bavi, kako je ista povezana sa Agendom održivog razvoja 2030 i procesom pristupanja EU, kako je reflektovana u Okviru saradnje i godišnjem planu rada i kako se odnosi na nacionalne prioritete);
  - c. Informacije o partnerstvu (ko su ključni implementacioni partneri);
  - d. Budžetske informacije (raspoloživi budžet, budžet zatražen od Fonda).
- (iii) **Procjena projektnih konceptata.** Zajednički Upravni odbor, preko sekretarijata i/ili ekspertske podrške, procjenjuje projektne koncepte na osnovu (a) opštih kvalifikacionih kriterijuma, (b) kriterijuma relevantnosti i prioriteta i (c) kriterijuma performansi. Detaljnije informacije o ovim kriterijumima se mogu naći u **Kriterijumima raspodjele sredstava** koji se nalaze u aneksu ovog dokumenta. Sekretarijat podržava Upravni odbor pri donošenju odluka o intervencijama koje će biti finansirane.
- (iv) **Izrada projektnih predloga.** Organizacije UN-a koje su predložile pobjednički koncept projekta biće pozvane da razrade ideju kroz izradu predloga projekta. Ovaj dokument ne smije biti duži od 5.000 riječi. Predlog projekta treba da sadrži:
  - a. Uvod – (i) informaciju o kontekstu i osnovnim informacijama o projektu;
  - b. Informacije o projektu - (ii) ciljne grupe, (iii) glavni, očekivani rezultati, (iv) veze sa procesom pristupanja EU i Agendom 2030 i inovativnom dodatnom vrijednošću i (v) informacije o modalitetu implementacije i organizacijama koje će u tome učestvovati;
  - c. Implementacija projekta i postepeno gašenje - (vi) implementaciona strategija, (vii) teorija promjene, (viii) očekivani rezultati i efekat, (ix) partnerstva, (x) skalabilnost i održivost i (xi) upravljačka struktura.
  - d. Finansiranje – (xii) informacije o planiranom budžetu, korišćenjem budžetskih kategorija UN-ove Grupe za održivi razvoj, uključujući i spostvene donacije.

- (v) **Raspodjela sredstava.** Nakon pregleda predloga projekta, Upravni odbor će se obratiti administrativnom agentu kako bi zatražio dodjelu sredstava implementacionim partnerima, u skladu s budžetima i raspoloživim sredstvima.

Detaljniji šabloni za izradu projektnog koncepta i projektnog predloga biće dati u okviru Poziva za dostavljanje predloga i operativnog priručnika.

Kriterijumi za raspodjelu sredstava

Fond za ubrzani razvoj Crne Gore će finansirati samo zajedničke programe UN-a koji su usklađeni sa funkcijom Fonda, njegovom strategijom i teorijom promjene. U tom smislu, sve intervencije koje finansira Fond trebaju da osiguraju inovativna rješenja koja podržavaju implementaciju Agende 2030 i pristupanje EU. Pomenute intervencije treba da operacionalizuju duh reforme UN-a.

Fond je osmišljen tako da ima dva kruga dodjele godišnje⁶ – veća i manja uplata. Veća uplata će isplatiti oko 70% godišnjeg izdvajanja fonda, dok će manji isplatiti preostalih 30%. Ovo pravilo će se poštovati sve dok je Fond ima dovoljno kapitala.

Prilikom isplate sredstava, Upravni odbor rukovodiće se opštim limitima MPTF-a za minimalne transakcije od 100.000 USD po PUNO-u po projektu⁷. Izuzeci od ovog pravila mogu se napraviti u dogovoru sa administrativnim agentom i na osnovu obrazloženja datog od strane Upravnog odbora.

Kriterijumi za dodjelu sredstava osmišljeni su tako da daju jednake mogućnosti svim entitetima UN-a i isti će biti razmatrani od strane Upravnog odbora prije ciklusa raspodjele. Po pravilu, Fond će podržati samo zajedničke intervencije UN-a koje okupljaju najmanje dvije ali ne više od tri organizacije UN-a, koje rezultiraju inovativnom dodatnom vrijednošću u rješavanju ključnih izazova pri implementaciji Agende 2030 i dostizanju kriterijuma za pristupanje Crne Gore u EU.

Upravni odbor će takođe obratiti dužnu pažnju na procjenu relevantnosti i prioritizacije, kao i kriterijuma performansi prije odluke o raspodjeli sredstava.

Kriterijumi raspodjele se mogu smatrati posebnim dokumentom, koji se nalazi i aneksu projektnih zadataka.

Upravljanje rizikom

Fond za ubrzani razvoj Crne Gore je takođe predviđen i kao instrument za dijeljenje rizika između strateških partnera koji su uključeni u razvoj Crne Gore – države domaćina, Ujedinjenih nacija i donatora.

Cilj strategije identifikacije i upravljanja rizikom je olakšati postizanje ciljeva Fonda uzimajući u obzir rizike u kontekstu u kojem djeluje. Na osnovu utvrđenih rizika, sekretarijat će razviti Strategiju upravljanja rizikom s ciljem ubrzanja funkcionisanja Fonda i povećanja efekta njegovog

---

⁶ Pretpostavka je da će Fond raditi sa najmanje 1 milion USD godišnje.

⁷ Više informacija o pragovima Multi Partner Trust Fonda se mogu naći u dokumentu -UNDG limiti za uspostavljanje MDTF-ova i "One Fondova", dostupno na: <https://mptf.undp.org/document/templates>

rada, osiguraće da intervencije Fonda zadovoljavaju princip "ne nanese štetu", provjeriće koriste li se resursi u predviđene svrhe i poboljšaće kapacitet upravljanja rizikom nacionalnih partnera.

Strategija upravljanja rizikom će:

- Dovedi do zajedničkog razumijevanja rizika sa kojima se suočava Fond za ubrzani razvoj Crne Gore;
- Identifikovati korijene i uzroke rizika;
- Uspostaviti politike Fonda po pitanju identifikovanih rizika;
- Definirati tretman rizika kroz mjere ublažavanja ili prilagođavanja;
- Uspostaviti strategije informisanja i zajedničke poruke o rizicima.

Svaki program odobren od strane Crnogorskog fonda za ubrzanje razvoja mora biti u skladu sa strategijom upravljanja rizicima. Međutim, strategija upravljanja rizikom Fonda nije zamjena za program procjene/upravljanja rizikom.

Strategija upravljanja rizikom će biti pod nadzorom Upravnog odbora, koji će razmatrati vrste rizika: kontekstualne, programske i/ili institucionalne i vršiće procjenu njihovog uticaja i vjerovatnoće.

Odgovornost za finansiranje. Sve organizacije UN-a, koje su dio procesa, sprovođiće programe u skladu sa svojim finansijskim propisima, pravilima, politikama i procedurama.

Za svaki program/projekt odobren za finansiranje, svaka organizacija UN-a dostaviće administrativnom agentu i sekretarijatu Fonda godišnje i završne finansijske izvještaje i finansijske izvještaje pripremljene u skladu sa njihovim računovodstvenim i izvještajnim procedurama, kao što je i navedeno u pravnim ugovorima potpisanim s administrativnim agentom.

Odgovornost za rezultate. Organizacije UN-a su odgovorne Upravnom odboru za rezultate na koje su se obvezale putem odobrenog predloga projekta.

Uprkos nepostojanju direktne linije odgovornosti za nenamjensko finansiranje, Upravni odbor će redovno i direktno komunicirati sa donatorima, kao i putem statusa promatrača donatora u Upravnom odboru. Ova vrsta odgovornosti i odnosa ojačaće partnerstvo između donatora, Ujedinjenih nacija i Vlade Crne Gore.

Izvještavanje

Odgovornosti, u vezi sa izvještavanjem, detaljno su navedene u MPTF-ovom Memorandumu o razumijevanju. Sve organizacije UN-a pripremiće godišnje i završne izvještaje o aktivnostima i rashodima prema zajedničkom formatu koji je osmišljen za MPTF. Upravni odbor takođe može zatražiti dostavljanje ad hok periodičnih izvještaja.

Narativni izvještaj. Organizacije UN-a podnijećće sledeće programske izvještaje sekretarijatu na konsolidaciju i daljnje prosljeđivanje Upravnom odboru i administrativnom agentu:

- i. Godišnje narativne izvještaje za svaki program koji treba dostaviti ne duže od tri mjeseca (31.03.) nakon završetka svake kalendarske godine;

- ii. Završni narativni izvještaji nakon okončanja aktivnosti, sadržani u odobrenim projektnim predlozima, uključujući i posljednju godinu pomenutih aktivnosti, koji se moraju dostaviti ne duže od tri mjeseca (31.03.) u narednoj godini, nakon zatvaranja programa.

Godišnji i završni izvještaji trebaju prikazati rezultate zasnovane na dokazima. Godišnji i završni izvještaji trebaju da uporede stvarne rezultate sa procijenjenim rezultatima u smislu učinka i ishoda, kao i da pruže objašnjenje za više ili niže performanse. Završni narativni izvještaj takođe će uključivati analizu načina na koji su učinci i ishodi doprinijeli efektu Crnogorskog fonda za ubrzanje razvoja.

Finansijski izvještaj. Organizacije UN predstavice administrativnom agentu izvještaje za svaki program, kao i finansijske izvještaje, kao slijedi:

- i. Tromjesečne finansijske izvještaje za potrebe interne koordinacije i praćenja napretka od strane sekretarijata i Upravnog odbora;
- ii. Godišnje finansijske izvještaje i završne izvještaje do 31.12., po pitanju sredstava koje im je uplatio Fond za ubrzani razvoj Crne Gore; isti će biti dostavljeni ne duže od tri mjeseca (31.03.) nakon završetka kalendarske godine;
- iii. Završni, ovjereni finansijski izvještaji i finansijski izvještaji nakon završetka aktivnosti, sadržanih u odobrenom dokumentu koji se odnosi na program, uključujući posljednju godinu takvih aktivnosti, koji se podnose najkasnije šest mjeseci (30.06.) naredne godine nakon operativnog i finansijskog zatvaranja Crnogorskog fonda za ubrzanje razvoja.

Na osnovu ovih izvještaja, godišnji konsolidovani finansijski izvještaji administrativnog agenta, koji će biti konsolidovani s narativnim izvještajem, biće dostavljeni do 31.05. svakom donatoru Crnogorskog fonda za ubrzanje razvoja i Upravnom odboru. Finalni konsolidovani izvještaj biće dostavljen najkasnije šest mjeseci (30.06.) nakon završetka kalendarske godine u kojoj dolazi do operativnog zatvaranja Crnogorskog fonda za ubrzanje razvoja.

Monitoring i evaluacija

U okviru Fonda za ubrzani razvoj Crne Gore, monitoring i evaluacija se odvijaju na (i) nivou projekta/programa i (ii) na nivou samog Fonda.

Monitoring i evaluacija intervencija finansiranih od strane Fonda odgovornost su organizacije UN-a koje sprovode ili upravlja implementacijom same intervencije. Budžet za monitoring i evaluaciju trebao bi biti sastavni dio predloga projekta i integralni dio budžeta same intervencije.

Monitoring i evaluacija Fonda sprovodiće se u skladu sa nacionalnim kontekstom, primjenjivaće se metoda upravljanja zasnovan na rezultatima, uz sveukupnu koordinaciju od strane sistema UN-a. Upravni odbor odgovoran je za monitoring sveukupne implementacije Crnogorskog fonda za ubrzanje razvoja, dok je sekretarijat zadužen za izradu plana monitoringa i evaluacije Fonda.

Upravni odbor će naručiti konačnu nezavisnu reviziju, kako bi se procijenio ukupni učinak Fonda za ubrzani razvoj Crne Gore, njegov program, upravljanje i performanse u odnosu na ostvarene ciljeve. U slučaju potrebe, Upravni odbor može zatražiti srednjoročnu evaluaciju programa.

Konačno, Upravni odbor je odgovoran za praćenje poštovanja vremenskog okvira za implementaciju Fonda za ubrzani razvoj Crne Gore. Upravni odbor osigurava da se raspodjela

sredstava i predviđeni datumi završetka projekata ostvaruju unutar odobrenog roka trajanja Fonda i da PUNO-ovi zatvore projekte na vrijeme.

Revizija

Fond za ubrzani razvoj Crne Gore će biti kontrolisan u skladu s odredbama navedenim u standardnom memorandumu o razumijevanju i SAA, kao i Okviru za zajedničku internu reviziju zajedničkih aktivnosti UN-a iz 2014. godine. Administrativni agent i organizacije UN-a biće kontrolisane u skladu sa spostvenim pravilima i finansijskim propisima kao i u skladu s ovim okvirom za zajedničku reviziju. Državni subjekti će biti revidirani u skladu sa nacionalnim okvirom revizije.

Transparentnost i javno objavljivanje

Transparentnost je jedan od glavnih principa Fonda za ubrzani razvoj Crne Gore, a sadrži dvije glavne dimenzije: (i) transparentnost načina rada Fonda i (ii) vidljivost rezultata Fonda i donatora.

Transparentnost načina rada Fonda povjerena je administrativnom agentu, koji će otvoriti posebnu veb stranicu na MPTF Office GATEWAY (<https://mptf.undp.org/>) kako bi osigurao odgovarajuću transparentnost i odgovornost. U skladu s obavezom UN-a prema javnom objavljivanju svojih operativnih aktivnosti, veb-stranica Crnogorskoga fonda za ubrzanje razvoja pružaće informacije u realnom vremenu o rezimeima odluka Upravnog odbora, projektnim zadacima Fonda, obavezama donatora i depozitima, transferima ka organizacijama UN-a, odobrenim programima i programima koji čekaju odobrenje, nivou finansiranja, godišnjim finansijskim izvještajima i izvještajima o napretku, kao i eksternoj evaluaciji, prema potrebi.

Vidljivost rezultata Fonda i donatora biće ojačana pojedinačnim naporima svake organizacije UN-a pojedinačno, kao i putem komunikacionih kanala UN-a u Crnoj Gori. Komunikacioni timovi UN-a u Crnoj Gori će preduzeti odgovarajuće mjere kako bi dali publicitet Crnogorskom fondu za ubrzanje razvoja i odali dužno priznanje drugim organizacijama UN-a i donatorima Fonda.

Svi relevantni materijali, službena obavještenja, izvještaji i publikacije, dostavljeni medijima ili korisnicima Fonda, naglašavaće ulogu Vlade Crne Gore, donatora, organizacija UN-a, AA i svih drugih relevantnih subjekata. Posebno će se AA angažovati i dati dužno priznanje za ulogu svake od organizacije UN-a i partnera, u svim komunikacijama po pitanju rada Fonda.

Kad god je to moguće i u mjeri u kojoj to ne ugrožava privilegije i imunitete organizacija UN-a, organizacije UN-a će promovisati vidljivost donatora u informacijama, projektnim materijalima i na projektnim mjestima u skladu sa svojim propisima, pravilima, politikama i procedurama.

Modifikacije i rok trajanja Fonda za ubrzani razvoj Crne Gore

Projektni zadatak Fonda, zajedno sa svim popratnim dokumentima, može se mijenjati uz međusobni dogovor unutar Upravnog odbora.

Fond za ubrzani razvoj Crne Gore imaće početno trajanje od 5 godina, od 01.01.2023. do 31.12.2027. Upravni odbor ima ovlašćenja da promijeni rok trajanje Fonda, dok administrativni agent ima ovlašćenja da pokrene postupak zatvaranje Fonda ukoliko se rok trajanja Fonda ne produži.

Ključni datumi za Fond su:

- 01.01.2023. // operativni početak rada Fonda
- 01.01.2027. // rok za prijem finalnih donacija od donatora
- 30.06.2027. // rok za finalnu isplatu raspoloživih sredstava
- 31.12.2027. // operativno zatvaranje Fonda
- 30.06.2028. // završni narativni izvještaj Fonda
- 30.06.2029. // finansijsko zatvaranje Fonda i dostavljanje završnog finansijskog izvještaja

Bilo koja preostala sredstva na računu Fonda za ubrzani razvoj Crne Gore, nakon njegovog zatvaranja, koristiće se u svrhu koju su zajednički dogovorili Upravni odbor i donatori ili će biti vraćena donatorima proporcionalno njihovom doprinosu Crnogorskom fondu za ubrzanje razvoja.

Zajednički Upravni odbor // projektni zadaci

Upravni odbor ima cjelokupnu odgovornost za rad Crnogorskog fonda za ubrzanje razvoja.

Odgovoran je za rukovođenje, strateško usmjeravanje i odluke o prihvatljivosti aplikacija, raspodjeli sredstava i drugim aspektima upravljanja i nadzora Fonda.

Sastav zajedničkog Upravnog odbora. Upravni odbor čine osam članova:

- Dva kopredsjedavajuća – Ministar vanjskih poslova i Rezidentni koordinator UN-a, po službenoj dužnosti,
- Dva predstavnika resornih ministarstava, koji se rotiraju na godišnjem osnovu,
- Dva predstavnika UN organizacija koje učestvuju u procesu, iz redova onih koje su potpisale Okvir saradnje UN-a za održivi razvoj, koji se rotiraju na godišnjem osnovu,
- Po službenoj dužnosti, dva predstavnika administrativnog agenta i sekretarijata Crnogorskog fonda za ubrzanje razvoja (po jedan iz obije institucije) i
- Dva predstavnika donatora Fonda, koji se rotiraju na godišnjem osnovu i imaju status posmatrača.

Ključni zadaci i odgovornosti.

- i. Vršiti generalni nadzor i zadužen za odgovoran rad Fonda;
- ii. Odobrava strateške smjernice Fonda kao i njegov ukupni rezultatski okvir;
- iii. Odobrava strategiju upravljanja rizikom Fonda i redovno razmatra monitoring rizika;
- iv. Razmatra i odobrava predloge dostavljene za finansiranje, osiguravajući njihovu usklađenost sa uslovima iz projektnih zadataka Fonda, kao i visok kvalitet finansiranih predloga;
- v. Odlučuje o raspodjeli sredstava;
- vi. Nalaže transfer sredstava prema administrativnom agentu (potpisan od strane UN-ovog člana Upravnog odbora);
- vii. Razmatra status Fonda i nadgleda ukupan napredak u odnosu na rezultatski okvir, putem monitoringa, izvještavanja i evaluacije;
- viii. Razmatra i odobrava periodične izvještaje o napretku, čiju konsolidovanu verziju dostavljaju administrativni agent i sekretarijat, na osnovu izvještaja o napretku koje dostavljaju implementacioni entiteti;
- ix. Vodi konsultacije sa ključnim subjektima kako bi se izbjeglo dupliranje ili preklapanje performansi između Crnogorskog fonda za ubrzanje razvoja i drugih mehanizama finansiranja;
- x. Naručuje, nezavisnu, srednjeročnu i finalnu evaluaciju, ukupnih performansi Fonda;
- xi. Odobrava direktne troškove, koji se odnose na finansiranje aktivnosti koje podržava sekretarijat;
- xii. Odobrava produženje rada Fonda i ažuriranje projektnih zadataka Fonda, po potrebi.
- xiii. Izrađuje i sprovodi strategije mobilizacije resursa kako bi se Fond kapitalizovao.

Uloge kopredsjedavajućih Upravnog odbora.

- i. Strateško vođstvo nad Crnogorskim fondom za ubrzanje razvoja, u skladu sa nacionalnim prioritetima procesa pristupanja EU i ostvarivanja ciljeva održivog razvoja, na osnovu Okvira saradnje UN-a za održivi razvoj, dok se istovremeno jača implementacija reforme UN sistema na nivou države;

- ii. Mobilizacija resursa za Fond za ubrzani razvoj Crne Gore u saradnji sa UN organizacijama koje učestvuju u procesu;
- iii. Nadgledanje podrške programske koordinacije za raspodjelu sredstava; i
- iv. Kopredsjedavanje Upravnim odborom zajedno, u cilju nadzora nad upravljanjem i odgovornim radom Fonda, osiguravajući da su donijete odluke u skladu sa regulatornim zahtjevima i okvirima UN organizacija koje učestvuju u procesu, kao i u skladu sa sporazumima država koje podržavaju određene programe i donatora; da se odluke Upravnog odbora zvanično bilježe, saopštavaju svim zainteresovanim stranama i da se pravovremeno sprovode.

Kopredsjedavajući iz redova UN-a, koji predstavlja Upravni odbor (UO) je odgovoran predsjedavajućem „MDTF Fiduciary Management Oversight Group“ (MDTF Grupe za nadzor fiducijarnog upravljanja), koji predstavlja Odbor za među-agencijska fiducijarna pitanja, koja se odnose na UN agencije koje učestvuju u procesu, po pitanjima finansiranja MDTF aktivnosti preko UN-a.

Upravni odbor //Poslovník

- **Učešće.** Upravni odbor Crnogorskog fonda za ubrzanje razvoja ima osam članova i dva posmatrača. Članovi Upravnog odbora su: (i) dva kopredsjedavajuća – Ministar vanjskih poslova i Rezidentni koordinator UN-a, po službenoj dužnosti, (ii) dva predstavnika resornih ministarstava, koji se rotiraju, (iii) dva predstavnika UN organizacija koje učestvuju u procesu, iz redova onih koje su potpisale Okvir saradnje UN-a za održivi razvoj, koji se rotiraju, (iv) po službenoj dužnosti, dva predstavnika administrativnog agenta i sekretarijata Crnogorskog fonda za ubrzanje razvoja (po jedan iz obje institucije) i (v) dva predstavnika donatora Fonda, koji se rotiraju i imaju status posmatrača.

Članovi Upravnog odbora koji se rotiraju imaju mandat u trajanju od jedne godine u Upravnom odboru.

Sastanci. Sastanci Upravnog odbora održavaju se najmanje jednom godišnje kako bi se odlučilo o godišnjoj raspodjeli sredstava, prema kriterijumima dodjele. Ad-hok sastanke mogu sazvati kopredsjedavajući Upravnog odbora ili većina njegovih članova. Elektronske sjednice i odlučivanja na njima imaju jednak tretman kao i redovni sastanci/odluke.

Materijale za sastanke priprema sekretarijat. Sekretarijat takođe čuva zapisnike sa sastanaka i prati implementaciju relevantnih odluka.

Donošenje odluka. Odluke Upravnog odbora donose se konsenzusom. U okviru Odbora, rasprave i odluke trebaju da budu otvorene, kolegijalne i konstruktivne. Nijedna odluka se ne može donijeti ako je podržava samo jedna strana (Vlada ili Ujedinjene nacije). Ako se konsenzus ne može postići, kopredsjedavajući zajedno imaju pravo da donesu konačnu odluku o strateškom fokusu i raspodjeli resursa u odnosu na taj fokus.

Mehanizam rješavanja sporova, koji je uspostavio UNSDG, važiće u slučaju spora.

Kvorum. Kako bi se donijela odluka, u raspravi mora učestvovati obična većina svih članova Upravnog odbora (najmanje pet članova), uključujući i dva kopredsjedavajuća.

Savjetodavna tijela. Upravni odbor ima pravo da osniva savjetodavna tijela. Obično su to tematski entiteti koje čine renomirani stručnjaci u toj oblasti. Takvo jedno tijelo pomaže Upravnom odboru u donošenju strateških odluka, o tematskom fokusu i savjetuje o dodjeli sredstava.

Standardi ponašanja. Članovi Upravnog odbora moraju pokazati najviši stepen ličnog integriteta i profesionalizma. Upravni odbor će raditi na postizanju zajedničkih i strateških efekata/rezultata na terenu, kroz zajedničke programe, politike, znanja i kapacitete.

Odgovornost i transparentnost. Članovi Upravnog odbora radiće na povećanju transparentnosti i odgovornosti na svim nivoima donošenja odluka u okviru Crnogorskog fonda za ubrzanje razvoja. Članovi Upravnog odbora zajednički su odgovorni za sve odluke koje donese Upravni odbor.

Participativni pristup i inkluzivnost. Članovi Upravnog odbora primjenjivaće participativni i inkluzivni pristup u procesima upravljanja i donošenja odluka, kako bi poboljšali izgradnju konsenzusa i stvorili participativno okruženje.

Kriterijumi raspodjele sredstava

Ovaj dio navodi minimalne zahtjeve koje intervencije moraju da ispune kako bi bile finansirane od strane Crnogorskog fonda za ubrzanje razvoja. Sekretarijat Fonda osigurava da Upravni odbor dobija pouzdane informacije o prihvatljivosti svake intervencije koja se predlaže za finansiranje od strane Fonda. Kriterijumi za dodjelu sredstava osmišljeni su tako da daju jednake mogućnosti svim tijelima UN-a a svakako će biti pregledani i od strane Upravnog odbora prije početka ciklusa dodjele sredstava.

Fond za ubrzani razvoj Crne Gore će finansirati samo zajedničke UN programe koji su usklađeni sa funkcijom Fonda, njegovom strategijom i teorijom promjene. U tom smislu, sve intervencije koje finansira Fond treba da podržavaju implementaciju Agende 2030, ostvarivanje mjerila za pridruživanje Evropskoj uniji i operacionalizaciju duha reforme UN-a.

Opšti kriterijumi prihvatljivosti. Fond će imati maksimum dvije redovne runde raspodjele sredstava godišnje.

- Prva raspodjela isplatiće 70% godišnjeg budžeta Fonda⁸. Finansiraće: (i) zajedničke programe UN-a koji nude inovativna rješenja i okupljaju ne manje od dvije ili više od tri organizacije UN-a, uz (ii) 2 godine kao maksimalno trajanje programa. Upravni odbor može odlučiti da produži trajanje programa, na zahtjev organizacija UN-a koje učestvuju u implementaciji. U skladu sa obrazloženjem i nakon odobrenja Upravnog odbora, broj organizacija UN-a, koje učestvuju u implementaciji, može se povećati, ali nikada neće premašiti broj od pet organizacija UN-a po intervenciji.
- Druga raspodjela će isplatiti 30% godišnjeg budžeta Fonda. Finansiraće (i) zajedničke programe UN-a koji nude inovativna rješenja i okupljaju ne manje od dvije ili više od tri organizacije UN-a, uz (ii) 2 godine kao maksimalno trajanje programa.
- Upravni odbor može odlučiti i o ad hoc isplati raspoloživih sredstava. U tom će slučaju Upravni odbor uz podršku sekretarijata, propisati posebne kriterijume raspodjele. Ovi

---

⁸ Radi se sa pretpostavkom da godišnji budžet neće biti manji od 1 milion USD.

specifični kriterijumi mogu se odnositi na tematski fokus intervencija, veličinu intervencije i slično.

Pridržavajući se principa pravednosti raspodjele raspoloživih sredstava, UN organizacije koje učestvuju u programu, mogu učestvovati samo u jednom redovnom krugu raspodjele godišnje.

Ukoliko bi Fond ima višu/nišu kapitalizaciju od predviđene, Upravni odbor, u skladu sa tom činjenicom, može odlučiti da prilagodi dinamiku raspodjele i veličinu opredjeljenih sredstava.

Isplate sredstava iz Crnogorskog fonda za ubrzanje razvoja biće u cijelosti prebačene na agencije koje učestvuju u programu, bez obzira na dužinu intervencije.

Relevantnost i kriterijumi prioritizacije. Predlog intervencije treba jasno da ukazuje na veze sa (i) strateškim prioritetima Fonda – ubrzanje napora Crne Gore da ispuni kriterijume za pristupanje EU i implementira Agendu održivog razvoja do 2030., i (ii) jačanje sprovođenja reformskog procesa UN-a na nivou države.

Štaviše, predlog intervencije biće procijenjen u odnosu na kontekstualne okolnosti, inovativni potencijal i specifične nacionalne prioritete/potrebe u trenutku objave poziva. Vaganje ispunjenosti ovih kriterijuma radiće Upravni odbor, uz podršku sekretarijata i, po potrebi, nezavisnih procjenitelja.

Konačno, predlozi će se ocjenjivati na osnovu njihovih uticaja na rodna i ljudska prava, kao i s aspekta održivosti i potencijala skalabilnosti.

Kriterijumi preformansi. U obzir će se uzeti performanse u prethodnim krugovima raspodjele sredstava, kao i ukupne performanse u sprovođenju programa i korištenju raspoloživih sredstava, zajedno sa ljudskim i administrativnim kapacitetima organizacija za implementaciju date intervencije.

[Sekretarijat // projektni zadaci](#)

Nesmetano funkcionisanje Fonda za ubrzani razvoj Crne Gore povjereno je sekretarijatu Fonda. Sekretarijat će podržavati Fond kroz koordinaciju programa, uključujući praćenje cjelokupnog ciklusa programiranja, praćenje rada Fonda kao i pružanje tehničke, operativne i administrativne podrške.

Funkcije sekretarijata će obavljati kancelarija Rezydentnog koordinatora UN-a u Crnoj Gori u bliskoj saradnji sa jedinicom za Ujedinjene nacije pri Ministarstvu vanjskih poslova.

Sekretarijat takođe pruža savjete i vrši kontrolu kvaliteta rada Fonda. Koordinira sastanke Upravnog odbora i brine se za sprovođenje njegovih odluka. Olakšava saradnju i komunikaciju između Vlade Crne Gore, organizacija UN-a, donatora i kopredsjedavajućih Fonda. Sekretarijat služi kao glavni fokal point za administrativnog agenta.

Ključna uloga sekretarijata je da kontroliše podnošenja projekata/predloga Upravnom odboru. U slučaju potrebe, sekretarijat može organizovati nezavisnu tehničku kontrolu predloga, za što će biti angažovan nezavisni konsultant. Sekretarijat takođe može pružiti tehničku i savjetodavnu podršku pri razvoju projektnih predloga, kroz davanje najnovijih znanja i iskustava ali samo dok to ne utiče na njegovu nepristranost u procesu donošenja odluka.

Sekretarijat je odgovoran za izvještavanje o sprovođenju finansiranih projekata.

Sekretarijat je odgovoran za:

- i. Savjetovanje Upravnog odbora o strateškim prioritetima, programskim i finansijskim alokacijama na osnovu inputa, pravila i propisa administrativnog agenta;
- ii. Pružanje logističke i operativne podrške Upravnom odboru;
- iii. Organizaciju objavljivanja poziva za davanje predloga, kao i za procese njihove procjene;
- iv. Obezbeđivanje monitoringa operativnih rizika i performansi Fonda;
- v. Osiguravanje monitoring primjene komponenti rodne ravnopravnosti, ljudskih prava, „Ne ostaviti nikog po strani“ i klimatskih promjena, u okviru inicijativa koje su finansirane kroz Fond za ubrzani razvoj Crne Gore;
- vi. Konsolidaciju godišnjih i završnih narativnih izvještaja koje mu dostavljaju organizacije UN-a i dostavlja ih Upravnom odboru na razmatranje ali i administrativnom agentu za njegovu izradu konsolidovanih narativa i finansijskih izvještaja;
- vii. Olakšavanje saradnje i komunikacije između organizacija UN-a, kako bi se osiguralo da se programi djelotvorno sprovedu.
- viii. Podršku koordinaciji napora sa Vladom Crne Gore i drugim razvojnim akterima u cilju izbjegavanja preklapanja i dupliranja;
- ix. Saradnju sa administrativnim agentom po administrativnim pitanjima, uključujući i pitanja koja se odnose na produženje trajanja projekta/finansiranja kao i zatvaranja projekata/finansiranja.

U skladu sa MDTF MOU/SAA, troškovi rada sekretarijata se mogu naplatiti kao direktni troškovi MDTF-u, uz odobrenje Upravnog Odbora. Budžet ne može preći 3% ukupne kapitalizacije Fonda

Aneks 1: Rezultatski okvir UNSDCF

Okvir saradnje UN-a za održivi razvoj 2023-2027

S obzirom na komplementarnu prirodu procesa, Okvir saradnje Ujedinjenih nacija za održivi razvoj 2023-2027, tretiraće se kao Aneks projektnim zadacima Crnogorskog fonda za ubrzanje razvoja.

Dokument se razvija paralelno s ovim, ali sa jasnim referencama na njegov Okvir rezultata i Teoriju promjene.

Okvir rezultata Crnogorskog fonda za ubrzanje razvoja u potpunosti je usklađen sa okvirom rezultata (ishodi, rezultati i indikatori) Okvira suradnje UN-a za održivi razvoj.

Fond će se informisati putem godišnje analize stanja u zemlji koju UN sprovodi kroz zajedničku analizu zemlje. Ovakav pristup omogućuje Fondu redovno ažuriranje informacija o stanju u državi sa ciljem usmjeravanja sredstava na ključna razvojna pitanja.

Nacionalna vizija razvoja

Do 2027. godine, u Crnoj Gori je smanjeno višedimenzionalno i dohodovno siromaštvo i ubrzan napredak ka održivoj, resursno efikasnoj ekonomiji utemeljenoj na inovacijama, unaprijeđeno stanje životne sredine i povećan nivo poštovanja ljudskih prava, socijalne pravde i inkluzije najranjivijih.

Strateški prioritet br. 1: Inkluzivan ekonomski razvoj i održivost životne sredine

Prioriteti nacionalnog razvoja

- Nacionalna strategija održivog razvoja 2016–2030.
- Nacionalna strategija razvoja saobraćaja 2019–2023.
- Mapa puta za dekarbonizaciju saobraćaja
- Zakon o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena
- Nacionalna strategija u oblasti klimatskih promjena do 2030.
- Nacionalni utvrđeni doprinos do 2030, i Izvještaj za pripremu ažuriranog nacionalnog utvrđenog doprinosa iz 2020. godine
- Akcioni plan energetske efikasnosti
- Zakon o energetici
- Zakon o životnoj sredini
- Zakon o zaštiti prirode
- Nacionalna strategija integralnog upravljanja obalnim područjem
- Nacionalna strategija biodiverziteta
- Nacionalna strategija upravljanja vodama
- Akcioni plan za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27 – Životna sredina i klimatske promjene
- Strategija pametne specijalizacije 2019–2024.
- Strategija razvoja energetike Crne Gore do 2030.
- Nacionalna šumarska strategija 2014–2023.
- Industrijska politika Crne Gore 2019–2023.
- Program ekonomskih reformi za period 2022–2024.
- Nacionalna strategija zapošljavanja 2021–2025.
- Strategija održivog razvoja kulturnog naslijeđa za period 2023–2028 (za usvajanje 2022. godine)
- Nacionalna strategija za očuvanje i održivu upotrebu kulturnog naslijeđa (za usvajanje 2022. godine)
- Strategija razvoja mikro, malih i srednjih preduzeća (MMSP) u Crnoj Gori

Regionalni okviri [poglavlja pravne tekovine EU]

- P 3 – Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga
- P 5 – Javne nabavke
- P 6 – Pravo privrednih društava
- P 7 – Pravo intelektualne svojine
- P 11 – Poljoprivreda i ruralni razvoj
- P 12 – Bezbjednost hrane, veterina i fitosanitarna politika
- P 13 – Ribarstvo
- P 14 – Saobraćajna politika
- P 18 – Statistika
- P 19 – Socijalna politika i zapošljavanje
- P 20 – Preduzetništvo i industrijska politika
- P 21 – Transevropske mreže
- P 27 – Životna sredina
- P 28 – Zaštita potrošača i zdravlja

Ciljevi održivog razvoja (SDG)

SDG 1 - Svijet bez siromaštva
SDG 2 - Svijet bez gladi
SDG 3 - Dobro zdravlje i dobrobit
SDG 5 - Rodna ravnopravnost
SDG 6 - Čista voda i sanitarni uslovi
SDG 7 - Pristupačna i čista energija
SDG 8 - Pristojan rad i ekonomski rast
SDG 9 - Industrija, inovacije i infrastruktura
SDG 10 - Smanjenje nejednakosti
SDG 11 - Održivi gradovi i zajednice
SDG 12 - Održiva potrošnja i proizvodnja
SDG 13 - Klimatske akcije
SDG 14 - Život ispod vode
SDG 15 - Život na kopnu

Ključni partneri

Vlada Crne Gore: Ministarstvo zaduženo za ekologiju, prostorno planiranje, urbanizam, poljoprivredu, šumarstvo, vodoprivredu; zdravlje, prosvjetu, nauku, kulturu, sport i mlade, kapitalne investicije, ekonomski razvoj, finansije, evropske poslove, kao i Eko fond; Investiciono-razvojni fond; opštine; Agencija za zaštitu životne sredine; Nacionalni savjet za održivi razvoj; poslovni sektor; NVO; Privredna komora; Fond za inovacije; Naučno-tehnološki park; MONSTAT

Agencije UN-a koje daju doprinos: UNDP, ILO, UNOPS, UNIDO, FAO, UNICEF, UNECE, UNESCO, UNDRR, UNEP, IFAD, WHO

Rezultati

Ishod 1: Do 2027. godine svi u Crnoj Gori, a naročito ranjive grupe, imaju koristi od unaprijeđenog upravljanja i stanja prirodnih resursa, kao i od sve inovativnijeg, konkurentnijeg, rodno odgovornijeg i inkluzivnijeg ekonomskog razvoja koji je niskokarbonski i otporan na klimatske promjene.

Indikatori uspješnosti (raščlanjeni podaci)	Polazno stanje (godina)	Ciljna vrijednost (kraj Okvira saradnje)	Izvor podataka / Sredstva verifikacije
1. Stopa zaposlenosti: Ukupno muškarci, žene, mladi (15-24) Zadužena agencija: ILO	Ukupno: 43,8% (15+) Muškarci: 50% Žene: 37,9% Mladi: 19,8% (2020)	Ukupno: > 48%, Muškarci: > 55% Žene: > 45% Mladi: > 27%	Anketa o radnoj snazi, MONSTAT
2. Neaktivna populacija zbog odgovornosti vezanih za pružanje njege (20-60) Zadužena agencija: ILO	Ukupno: 28,6% Muškarci: 10,7% Žene: 39,9% (2020)	Ukupno < 24% Muškarci < 10% Žene < 30%	Anketa o radnoj snazi
3. Emisije gasova s efektom staklene bašte: Ukupne emisije gasova staklene bašte izražene kao ekvivalent CO ₂ Zadužena agencija: UNDP	3.623 (2019)	3.597	Vlada CG
4. Površina zemljišta s unaprijeđenim upravljanjem u korist biodiverziteta (u ha) Zadužena agencija: UNDP	0 (2021)	80.000	Vlada CG
5. Globalni indeks inovacija Zadužena agencija: UNDP	Ocjena: 35,4 (2021)	Ocjena: > 47	Svjetska organizacija za intelektualnu svojinu (WIPO)
6. Udio električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora u ukupnoj neto potrošnji energije na godišnjem nivou Zadužena agencija: UNDP	62% (2020)	> 64%	MONSTAT
7. CAT-I (Alatka za ocjenu kapaciteta infrastrukture) ocjena podsticajnog okruženja Zadužena agencija: UNOPS	4,98 (2022)	> 5,47	UNOPS Capacity Assessment Tool
8. Indeks rodne ravnopravnosti, dimenzije novac, vrijeme i rad Zadužena agencija: UNDP	Ukupno: 55 Novac: 59,7 Vrijeme: 52,7 Rad: 65,2 (2019)	Ukupno: > 62 Novac: > 67 Vrijeme: > 60 Rad: > 72	MONSTAT
9. OECD-ov indeks politike malih i srednjih preduzeća Zadužena agencija: UNOPS	3,42 (2019)	> 3,80	OECD
10. Globalni indeks konkurentnosti Zadužena agencija: UNOPS	60,82 (2019)	> 65	Svjetski ekonomski forum

Pretpostavke

Postoji politička posvećenost sprovođenju dugotrajne reforme u ekonomiji i utvrđivanju odgovarajućih makroekonomskih politika.

U periodu poslije pandemije koronavirusa, obuzdan je negativan uticaj pandemije na ekonomiju.

Prudencijalne fiskalne politike i politike upravljanja dugom stvaraju prostor za ulaganje u razvoj po mjeri čovjeka.

Granice ostaju otvorene i nema prepreka u prekograničnom kretanju robe i ljudi.

Vlada ostaje posvećena klimatskoj akciji, a kratkoročni ekonomski interesi ne odvrćaju zemlju od pravca niskokarbonskog razvoja.

Evropske integracije napreduju kao što je planirano, a obaveze preuzete u procesu pristupanja EU ugrađene su u nacionalne politike.

Inkluzivna i održiva struktura institucionalnog okvira, na temeljima meritokratije i transparentnosti.

<p>11. Ukupni izdaci po glavi stanovnika na očuvanje, zaštitu i konzervaciju cjelokupnog kulturnog i prirodnog nasljeđa, prema izvorima finansiranja (javni, privatni), vrsti nasljeđa (kulturno, prirodno) i nivou vlasti (nacionalni, regionalni, lokalni/opštinski) (indikator SDG 11.4.1)</p> <p><u>Zadužena agencija: UNESCO</u></p>	<p><i>Podaci će biti dostupni do kraja 2022.</i></p>	<p>5% povećanje</p>	<p>MONSTAT/UIS</p>
<p>Ciljevi</p> <p>Cilj 1.1</p> <p>Rast privatnog sektora, ekonomska transformacija i dostojanstvena radna mjesta generisana kroz inovacije, unaprijeđene institucionalne kapacitete i inkluzivne i rodno odgovorne politike, u svrhu unapređenja produktivnosti i konkurentnosti.</p> <p>Agencije koje daju doprinos: UNDP, ILO, UNOPS, UNICEF, UNIDO, UNECE, FAO, ITU, IFAD</p> <p>Cilj 1.2</p> <p>Strategije, politike, finansijski mehanizmi i kapaciteti razvijeni radi pripreme i reagovanja na socioekonomske, klimatske i zdravstvene rizike i prirodne opasnosti, kroz efikasne, inkluzivne i rodno odgovorne akcije mitigacije i adaptacije.</p> <p>Agencije koje daju doprinos: UNDP, ILO, UNOPS, UNICEF, FAO, UNIDO, UNECE, UNESCO, UNDRR, ITU, IFAD, WHO</p> <p>Cilj 1.3</p> <p>Politike, zakonodavni okviri, finansijski mehanizmi i institucionalni kapaciteti razvijeni radi zaštite, vrednovanja i održivog upravljanja infrastrukturom, kulturnim i prirodnim resursima koji su svima dostupni.</p> <p>Agencije koje daju doprinos: UNDP, UNOPS, FAO, UNIDO, UNECE, UNESCO, ITU, UNEP, IFAD</p>			

Strateški prioritet br. 2: Razvoj ljudskog kapitala, smanjenje ranjivosti i socijalna inkluzija

Nacionalni razvojni prioriteti

- Mapa puta za reformu sistema socijalne i dječje zaštite
- Strategija za zaštitu lica s invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2022-2027.
- Strategija socijalne inkluzije Roma i Egipćana Crne Gore za period 2021-2025.
- Strategija o migracijama i reintegracijama povratnika u Crnu Goru za period 2021-2025.
- Strategija razvoja sistema socijalne i dječje zaštite za period 2018-2022.
- Strategija za ostvarivanje prava djeteta za period 2019-2023.
- Strategija za prevenciju i zaštitu djece od nasilja (*tek treba da bude izrađena*)
- Strategija zaštite od nasilja u porodici za period 2016-2020.
- Strategija za borbu protiv trgovine ljudima za period 2019-2024.
- Strategija ranog i predškolskog vaspitanja u Crnoj Gori za period 2021-2025.
- Strategija inkluzivnog obrazovanja za period 2019-2025.
- Strategija razvoja visokog obrazovanja za period 2020-2024.
- Program za realizaciju preporuka za unapređenje obrazovne politike za period 2019-2021. na osnovu studije PISA iz 2015. godine
- Strategija obrazovanja nastavnika u Crnoj Gori za period 2017-2027.
- Strategija razvoja stručnog obrazovanja za period 2020-2024.
- Strategija razvoja ženskog preduzetništva Crne Gore za period 2021-2024.
- Nacionalna strategija rodne ravnopravnosti za period 2021-2025.
- Strategija razvoja e-zdravlja i integralnog zdravstvenog informacionog sistema za period 2018-2023.
- Strategija za poboljšanje kvaliteta zdravstvene njege i bezbjednosti pacijenata za period 2019-2023.
- Program za kontrolu i prevenciju hroničnih nezaraznih bolesti u Crnoj Gori za period 2019-2021.
- Program adaptiranja crnogorskog zdravstvenog sistema na klimatske promjene za period 2020-2022.
- Program za prevenciju štetne upotrebe alkohola i alkoholom uzrokovanih poremećaja u Crnoj Gori za period 2022-2024. s Akcionim planom za period 2022-2023.
- Strategija zaštite i unapređenja mentalnog zdravlja u Crnoj Gori 2019-2023.

Regionalni okviri [poglavlja pravne tekovine EU]

- P 3 – Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga
- P 11 – Poljoprivreda i ruralni razvoj
- P 12 – Bezbjednost hrane, veterina i fitosanitarna politika
- P 13 – Ribarstvo
- P 14 – Saobraćajna politika
- P 18 – Statistika
- P 19 – Socijalna politika i zapošljavanje
- P 20 – Preduzetništvo i industrijska politika
- P 23 – Pravosuđe i osnovna prava
- P 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost
- P 26 – Obrazovanje i kultura
- P 28 – Zaštita potrošača i zdravlja

Ciljevi održivog razvoja (SDG)

SDG 1 - Bez siromaštva
SDG 3 - Dobro zdravlje i dobrobit
SDG 4 - Dobro obrazovanje
SDG 5 - Rodna ravnopravnost
SDG 6 - Čista voda i sanitarni uslovi
SDG 8 - Pristojan rad i ekonomski rast
SDG 10 - Smanjenje nejednakosti
SDG 16 - Mir, pravda i snažne institucije

Ključni partneri

Ministarstva zadužena za oblasti finansija, rada, socijalnog staranja, ekonomskog razvoja, prosvjete, nauke, kulture, sporta i mladih, pravde, ljudskih i manjinskih prava, unutrašnjih poslova, javne uprave, digitalnog društva i medija, zdravlja; kao i Institut za javno zdravlje; Zavod za socijalnu i dječju zaštitu; Zavod za zapošljavanje Crne Gore; MONSTAT

Agencije UN-a koje daju doprinos: UNDP, UNICEF, ILO, IOM, UNHCR, WHO, UNESCO, UNODC, FAO, UNOPS

Rezultati	Indikatori uspješnosti (raščlanjeni podaci)	Polazna (godina)	Ciljna vrijednost (Kraj Okvira saradnje)	Izvor podataka / Sredstva verifikacije	Pretpostavke
<p>Ishod 2: Do 2027. godine svi u Crnoj Gori, a posebno ranjive grupe, imaju koristi od pravednog, rodno odgovornog i univerzalnog dostupnog sistema socijalne i dječje zaštite i kvalitetnih usluga, uključujući radnu aktivaciju i razvoj sposobnosti</p>	<p>1. Udio ljudi kojima prijete rizik od siromaštva, podaci raščlanjeni po polu i starosnoj dobi</p> <p>Zadužena agencija: UNDP i UNICEF</p>	<p>Ukupno: 22,6</p> <p>0-17: 32,6 18-24: 25,2 25-54: 20,4 55-64: 17,3 65+: 15,5 Muškarci: 23 Žene: 22,2 (2020)</p>	<p>Ukupno: 21,4</p> <p>0-17: 31,4 18-24: 24 25-54: 19,2 55-64: 16,1 65+: 14,3</p> <p>Muškarci: 21,8 Žene: 21</p>	MONSTAT	<p>Postoje politička volja i stabilnost da se obezbijedi dugoročna vizija razvoja po mjeri čovjeka, uz smanjenje ranjivosti i promovisanje socijalne inkluzije.</p> <p>Ima dovoljno fiskalnog prostora da Vlada održi/ unaprijedi socijalnu potrošnju da bi se postigli dugoročni ciljevi.</p> <p>Uspostavljeni su sistemi i kapaciteti za unapređenje efikasnosti javnih rashoda.</p> <p>Raščlanjeni i pouzdani podaci su dostupni za donošenje odluka zasnovanih na dokazima.</p> <p>Pandemija koronavirusa se ne širi dalje i pritisak na zdravstveni sistem opada.</p> <p>Nema uskih grla u infrastrukturi, uključujući digitalnu infrastrukturu, koja bi ometala pružanje integrisanih usluga.</p> <p>Nacionalna strategija prevencije i zaštite od nasilja izrađena je za period 2022-2026. godine i sprovedena; Kampanja podizanja svijesti sprovodi se u kontinuitetu; Sprovedeno je istraživanje višestrukih pokazatelja (MICS).</p> <p>Nacionalna strategija deinstitucionalizacije je izrađena i sprovedena. Država ulaže u jačanje radne snage angažovane u pružanju socijalnih usluga i u proširenje usluga koje se pružaju u porodici i zajednici.</p> <p>Usvojene politike i dostupni podaci o reintegriranim povratnicima</p>
	<p>2. Udio ljudi koji se nalaze u teškoj materijalnoj situaciji, podaci raščlanjeni po polu i starosnoj dobi</p> <p>Zadužena agencija: UNICEF i UNDP</p>	<p>Ukupno: 13,5 Muškarci: 13,1 Žene: 14,0</p> <p>< 18: 17 18-64: 12,6 Muškarci: 12,5 Žene: 12,6</p> <p>65+: 12,1 Muškarci: 9,6 Žene: 14 (2020)</p>	<p>Ukupno: 12,5 Muškarci: 12,1 Žene: 13,0</p> <p>< 18: 16 18-64: 11,6 Muškarci: 11,5 Žene: 11,6</p> <p>65+: 11,1 Muškarci: 8,6 Žene: 13</p>	MONSTAT	
	<p>3. Udio žena starosne dobi od 20 do 24 godine koje su sklopile brak ili su ušle u zajednicu prije navršene 15. godine i prije navršene 18. godine života</p> <p>Zadužena agencija: UNICEF</p>	<p>15 godina: 1,9% 18 godina: 5,8%</p> <p>Romkinje 15 godina: 21,5% 18 godina: 60% (2018)</p>	<p><1pp</p> <p>15 godina: ispod 1% 18 godina: ispod 5%</p> <p>Romkinje 15 godina: 10% 18 godina: 20%</p>	MICS	
	<p>4. Stopa aktivnosti (%) stanovništva (15+), podaci raščlanjeni po polu</p> <p>Zadužena agencija: ILO i UNDP</p>	<p>Ukupno: 53,3% Muškaraca: 60,6% Žena: 46,4% (2020.)</p>	<p>Ukupno: > 63% Muškaraca: > 70% Žena: > 56%</p>	MONSTAT	
	<p>5. Udio djece uzrasta od 1 do 14 godina koja su doživjela fizičko kažnjavanje i/ili psihološku agresiju od strane staratelja u proteklih mjesec dana</p> <p>Zadužena agencija: UNICEF</p>	<p>Opšta populacija: 65,8 Romska populacija: 64,4 (2018)</p>	<p>< 10 pp</p>	Istraživanje višestrukih pokazatelja	
	<p>6. Procenat djece na porodičnom smještaju od ukupnog broja djece u svim oblicima formalne alternativne brige</p> <p>Zadužena agencija: UNICEF</p>	<p>70%</p> <p>(69% djevojčica, 74% dječaka) (2021)</p>	<p>90% (90% djevojčica, 90% dječaka)</p>	MFSS (ISSS)	
	<p>7. Višedimenzionalno siromaštvo djece (udio djece suočene s dvije ili više depri-vacija)</p> <p>Zadužena agencija: UNICEF</p>	<p>0-2 god. - 77,6% 0-5 god. - 64,3% 5-17 god. - 49,1% (2018)</p>	<p>0-2 god - 74,6% 0-5 god - 61,3% 5-17 god - 46,1%</p>	MODA	
	<p>8. Udio povratnika koji imaju koristi od integrisane podrške reintegraciji u skladu sa standardima EU i međunarodnim standardima, podaci raščlanjeni po polu i starosnoj dobi</p> <p>Zadužena agencija: IOM</p>	<p>0</p>	<p>10% godišnje</p>	Izveštaji IOM-a; Izveštaj Ministarstva unutrašnjih poslova o sprovođenju Strategije o migracijama i reintegraciji povratnika	

Ciljevi

Cilj 2.1

Zakonodavni okviri, strategije i institucionalni kapaciteti su uspostavljeni da bi se obezbijedila rodno odgovorna i kvalitetna socijalna i dječja zaštita na svim nivoima, koja je integrisana, održivo se finansira i unaprijeđena je u smislu jednakosti, obuhvata i efikasnosti.

Agencije koje daju doprinos: UNDP, UNICEF, ITU

Cilj 2.2

Participativne politike i kapaciteti ključnih činilaca su unaprijeđeni, i obezbjeđuju razvoj inkluzivnih i tržišno orijentisanih vještina za 21. vijek, uključujući održive mehanizme za nesmetan prelaz iz obrazovanja na radno mjesto, mogućnosti za prekvalifikaciju i cjeloživotno učenje, s ciljem unapređenja zapošljivosti i stope aktivnosti, naročito žena, mladih i svih ranjivih grupa.

Agencije koje daju doprinos: UNESCO, IOM, UNHCR, UNICEF, UNDP, ILO, FAO, UNOPS, ITU

Cilj 2.3

Politike, zakonodavni okviri i institucionalni kapaciteti su uspostavljeni da bi se unaprijedili ishodi migracija kroz upravljanje mješovitim kretanjem migranata i azilanata u skladu s međunarodnim normama i standardima i promovisale bezbjedne, uređene i regularne migracije.

Agencije koje daju doprinos: IOM, UNHCR

Rezultati	Indikatori uspješnosti (raščlanjeni podaci)	Polazna (godina)	Ciljna vrijednost (Kraj Okvira saradnje)	Izvor podataka / Sredstva verifikacije	Pretpostavke
<p>Ishod 3: Do 2027. godine svi u Crnoj Gori, a posebno ranjive grupe, imaju koristi od osnaženog ljudskog kapitala, uključujući rani razvoj u djetinjstvu i otporniju, rodno odgovorniju i kvalitetniju zdravstvenu zaštitu i obrazovanje.</p>	<p>1. Udio ljudi koji smatraju da su dobrog ili vrlo dobrog zdravlja, podaci raščlanjeni po polu</p> <p>Zadužena agencija: WHO</p>	<p>Ukupno: 69,2% Muškaraca: 73,1 % Žena: 65,5% (2019)</p>	<p>Ukupno: 74% Muškaraca: 75% Žena: 73%</p>	<p>Statistika prihoda i uslova života (ESS SILC)</p>	<p>Kontinuirano se promoviše važnost imunizacije.</p> <p>Postoje politička volja i stabilnost da se obezbijedi dugoročna vizija razvoja po mjeri čovjeka, uz smanjenje ranjivosti i promovisanje socijalne inkluzije.</p> <p>Ima dovoljno fiskalnog prostora da Vlada održi/ unaprijedi socijalnu potrošnju da bi se postigli dugoročni ciljevi.</p> <p>Uspostavljeni su sistemi i kapaciteti za unapređenje efikasnosti javnih rashoda.</p> <p>Raščlanjeni i pouzdani podaci dostupni su za donošenje odluka zasnovanih na dokazima.</p> <p>Pandemija koronavirusa se ne širi dalje i pritisak na zdravstveni sistem opada. U infrastrukturi, uključujući digitalnu infrastrukturu, nema uskih grla koja bi ometala pružanje usluga.</p>
	<p>2. Udio ciljane populacije obuhvaćene svim vakcinama iz nacionalnog programa</p> <p>Zadužena agencija: UNICEF</p>	<p>Pravovremeni obuhvat vakcinom MMR1 24% u 2020. godini, DTP3 84%</p>	<p>MMR1 60% do 2027. godine, DTP3 90%</p>	<p>Institut za javno zdravlje</p>	
	<p>3. Indeks obuhvata univerzalnim zdravstvenim uslugama</p> <p>Zadužena agencija: WHO</p>	<p>67% (2019)</p>	<p>70%</p>	<p>WHO</p>	
	<p>4. Procenat djece uzrasta 3–4 godine koja su razvojno na dobrom putu u smislu pismenosti – poznavanja brojeva, fizičkih i socio-emocionalnih sposobnosti i sposobnosti za učenje, indeks ranog razvoja</p> <p>Zadužena agencija: UNICEF</p>	<p>Opšta populacija – 90,2%, Romska populacija, 76,9% (2018)</p>	<p>Opšta populacija – 95%, Romska populacija – 80%</p>	<p>Istraživanje višestrukih pokazatelja</p>	
	<p>5. Učešće u obrazovanju u ranom djetinjstvu, stopa upisa po starosnim grupama (i polu)</p> <p>Zadužena agencija: UNICEF</p>	<p>Ukupno za uzrast 0 do 6 godina: 52 (za djevojčice i dječake) Ukupno za uzrast 0 do 3 godine: 28 (za djevojčice i dječake) Ukupno za uzrast 3 do 6 godina: 77 (za djevojčice i dječake) (2019/20)</p>	<p>Ukupno za uzrast od 0 do 6 godina: 60% za djevojčice i dječake Ukupno za uzrast od 0 do 3 godine: 30% za djevojčice i dječake Ukupno za uzrast od 3 do 6 godina: 90% za djevojčice i dječake</p>	<p>Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta MONSTAT</p>	
	<p>6. Udio djece na kraju nižeg srednjeg obrazovanja koja postižu minimalni nivo znanja iz čitanja, prirodnih nauka i matematike</p> <p>Zadužena agencija: UNICEF</p>	<p>Čitanje: 55,6% (djevojčice 63,5, dječaci 48,3) Matematika: 53,8% (djevojčice 52,1, dječaci 55,4) Prirodne nauke: 51,8% (djevojčice: 53,87, dječaci: 50,48) (2018)</p>	<p>Čitanje: 60% (djevojčice 67, dječaci 55) Matematika: 59% (djevojčice 59, dječaci 59) Prirodne nauke: 57% (djevojčice: 59, dječaci: 55)</p>	<p>PISA</p>	
	<p>7. NEET – procenat mladih starosne dobi od 15 do 24 godine koji nijesu u sistemu obrazovanja, zaposleni, niti se usavršavaju</p> <p>Zadužena agencija: ILO</p>	<p>Ukupno: 21,1 Muškaraca: 21,5 Žena: 20,6 (2020)</p>	<p>Ukupno: < 18 Muškaraca: < 18 Žena: < 18</p>	<p>Anketa o radnoj snazi MONSTAT</p>	

Ciljevi**Cilj 3.1**

Nacionalni kapaciteti unaprijeđeni da bi se planirala i pružila sveobuhvatna, kvalitetna, rodno odgovorna zdravstvena zaštita (za fizičko, mentalno i reproduktivno zdravlje uključujući i ishranu) koja je pristupačna, ravnopravna i otporna na šokove.

Agencije koje daju doprinos: UNICEF, WHO, UNOPS

Cilj 3.2

Unaprijeđeni kapaciteti za formulisanje i sprovođenje politika koje se odnose na poboljšane ishode učenja i pristup kvalitetnom obrazovanju koje uzima u obzir rodnu dimenziju, karijerno je orijentisano, inkluzivno, ravnopravno i otporno na šokove.

Agencije koje daju doprinos: UNICEF, UNHCR, UNODC, ITU, UNESCO

Cilj 3.3

Nacionalni kapaciteti su unaprijeđeni da bi se svojoj djeci, a naročito onoj iz najranjivijih grupa, obezbijedile kvalitetne, inkluzivne i međusektorske usluge za rani dječji razvoj i obrazovanje, uz osnaženo učešće roditelja/staratelja.

Agencije koje daju doprinos: UNICEF, UNODC, UNHCR

Strateški prioritet br. 3: Socijalna kohezija, upravljanje usmjereno na ljude, vladavina prava i ljudska prava

Prioriteti nacionalnog razvoja

- Nacionalna strategija održivog razvoja za period 2016–2030.
- Srednjoročni program rada Vlade za period 2022–2024.
- Program ekonomskih reformi za period 2021–2023.
- Strategija reforme javne uprave za period 2022–2026.
- Program reforme upravljanja javnim finansijama za period 2022–2026.
- Nacionalni akcioni plan za sprovođenje inicijative Partnerstvo za otvorenu upravu za period 2022–2024.
- Program razvoja informaciono-komunikacionih tehnologija u pravosuđu za period 2021–2023.
- Strategija reforme pravosuđa za period 2019–2022.
- Strategija za ostvarivanje prava djeteta za period 2019–2023.
- Strategija integrisanog upravljanja granicom za period 2020–2024.
- Strategija o migracijama i reintegraciji povratnika za period 2021–2025.
- Strategija za borbu protiv trgovine ljudima za period 2019–2024.
- Strategija socijalne inkluzije Roma i Egipćana za period 2021–2025.
- Nacionalna strategija za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori za period 2019–2023.
- Strategija za zaštitu lica s invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2022–2027.
- Strategija razvoja ženskog preduzetništva Crne Gore za period 2021–2024.
- Nacionalna strategija rodne ravnopravnosti za period 2021–2025.
- Strategija sajber bezbjednosti za period 2022–2026.
- Strategija digitalne transformacije za period 2022–2026.
- Program privlačenja digitalnih nomada i investicija u informacione tehnologije

Regionalni okviri [poglavlja pravne tekovine EU]

- P 5 – Javne nabavke
- P 7 – Pravo intelektualne svojine
- P 10 – Informatičko društvo i mediji
- P 18 – Statistika
- P 19 – Socijalna politika i zapošljavanje
- P 23 – Pravosuđe i osnovna prava
- P 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost
- P 26 – Obrazovanje i kultura

Ciljevi održivog razvoja (SDG)

- SDG1 – Svijet bez siromaštva
- SDG 4 – Kvalitetno obrazovanje
- SDG 5 – Rodna ravnopravnost
- SDG 9 – Industrija, inovacije i infrastruktura
- SDG 10 – Smanjenje nejednakosti
- SDG 16 – Mir, pravda i snažne institucije
- SDG 17 – Partnerstvo za ciljeve

Ključni partneri

Ministarstva zadužena za oblasti pravde, ljudskih i manjinskih prava, unutrašnjih poslova, ekonomskog razvoja; finansija i socijalnog staranja, javne uprave, digitalnog društva, medija, prosvjete, nauke, kulture, sporta i mladih, evropskih integracija, kao i Agencija za sprečavanje korupcije; Specijalno državno tužilaštvo, Centralna banka Crne Gore; Uprava za kadrove; Vrhovni sud; Advokatska komora; Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu; Zaštitnik ljudskih prava i sloboda; MONSTAT

Agencije UN-a koje daju doprinos: UNHCR, UNDP, UNICEF, UNESCO, IOM, UNODC, UN WOMEN, FAO, UNOPS, OHCHR

Rezultati	Indikatori uspješnosti (raščlanjeni podaci)	Polazno stanje (godina)	Ciljna vrijednost (Kraj Okvira saradnje)	Izvor podataka / Sredstva verifikacije	Pretpostavke
<p>Ishod 4: Do 2027. godine svi u Crnoj Gori, a posebno ranjive grupe, imaju koristi od unaprijeđene društvene kohezije, povećanog ostvarivanja ljudskih prava i vladavine prava, kao i od odgovornih i rodno osviještenih institucija</p>	<p>1. Indeks percepcije korupcije</p> <p>Zadužena agencija: UNODC</p>	<p>Ocjena: 46/100 (2021)</p>	<p>>63.7</p>	<p>Transparency International</p>	<p>Postoje politička volja i stabilnost za sprovođenje reforme upravljanja.</p> <p>Vlada je posvećena izvršavanju obaveza proisteklih iz međunarodnih standarda ljudskih prava i saraduje s mehanizmima za zaštitu ljudskih prava.</p> <p>Vlada ugrađuje preuzete međunarodne obaveze u nacionalne politike.</p> <p>Pandemija koronavirusa se ne širi dalje i mjere suzbijanja pandemije ne utiču na slobodu kretanja i okupljanja.</p> <p>Granularni podaci su dostupni za formulisanje i sprovođenje politika za ranjive grupe.</p> <p>Nema prepreka u izgradnji infrastrukture za pružanje usluga, uključujući digitalnu infrastrukturu.</p> <p>Vlada Crne Gore posvećena je radu na unapređivanju sveukupnog sistema upravljanja migracijama</p>
	<p>2. Udio stanovništva koje je prijavilo da je lično doživjelo diskriminaciju ili je bilo uznemiravano u proteklih 12 mjeseci na osnovu nekog diskriminirajućeg razloga koji je zabranjen međunarodnim standardima ljudskih prava, opšta populacija, romska populacija</p> <p>Zadužena agencija: UNICEF</p>	<p>Žene: 5,6% Muškarci: 6,5%</p> <p>Romkinje 8,7% Romi muškarci: 13% (2018)</p>	<p>Žene: < 5% Muškarci: < 6%</p> <p>Romkinje < 8% Romi muškarci: < 12%</p>	<p>Istraživanje višestrukih pokazatelja</p>	
	<p>3. Mandati koji pripadaju ženama u Skupštini, Vladi, i skupštinama opština</p> <p>Zadužena agencija: UNDP</p>	<p>Nacionalni parlament – 27,2% (2020)</p> <p>Skupštine opština – 31,8%</p> <p>Predsjednice opština – 8,33%</p> <p>Vlada – 33% (2021)</p>	<p>Nacionalni parlament – 40%</p> <p>Skupštine opština – 40%</p> <p>Predsjednice opština – 15%</p> <p>Vlada – 40%</p>	<p>Izvor za državnu skupštinu – Interparlamentarna unija</p> <p>Izvor za objavljivanje drugih podataka, žene i muškarci u Crnoj Gori, MONSTAT</p>	
	<p>4. Balkanski barometar:</p> <p>a) Nivo tolerancije i poštovanja različitosti;</p> <p>b) Jednakost pred zakonom;</p> <p>c) Dostupnost javnih usluga preko digitalnih kanala;</p> <p>d) Povjerenje u institucije:</p> <p>1) Skupština</p> <p>2) Vlada</p> <p>3) Sudovi i pravosuđe</p> <p>4) Ombudsman/zaštitnik ljudskih prava i sloboda</p> <p>Zadužena agencija: UNDP</p>	<p>a) 34% zadovoljno</p> <p>b) Zakon se na svakoga primjenjuje jednako. 67% nije saglasno 26% saglasno</p> <p>c) Dostupnost javnih usluga preko digitalnih kanala 36% zadovoljno</p> <p>d1) Povjerenje u Skupštinu 44%</p> <p>d2) Povjerenje u Vladu 46%</p> <p>d3) Povjerenje u sudove i pravosuđe: 35%</p> <p>d4) Povjerenje u Instituciju Zaštitnika: 40% (sklono je da vjeruje i vjeruje) (2021)</p>	<p>a) > 36% zadovoljno</p> <p>b) Zakon se na svakoga primjenjuje jednako. < 65% nije saglasno > 28% saglasno</p> <p>c) Pristup javnim uslugama putem digitalnih kanala > 38% zadovoljno</p> <p>d1) Povjerenje u Skupštinu > 46%</p> <p>d2) Povjerenje u Vladu > 48%</p> <p>d3) Povjerenje u sudove i pravosuđe > 37%</p> <p>d4) Povjerenje u Instituciju Zaštitnika: > 42%</p>	<p>Balkanski barometar Savjeta za regionalnu saradnju (RCC) 2021.</p>	
	<p>5. Svjetski indikatori upravljanja Svjetske banke</p> <p>a) Indeks efikasnosti Vlade</p> <p>b) Indeks učešća javnosti i odgovornosti</p> <p>c) Indeks vladavine prava</p> <p>Zadužena agencija: UNDP</p>	<p>Indeks efikasnosti Vlade: 53,37</p> <p>Indeks učešća javnosti i odgovornosti: 48,79</p> <p>Indeks vladavine prava 55,29 (2020)</p>	<p>Indeks efikasnosti Vlade: > 55</p> <p>Indeks učešća javnosti i odgovornosti: > 49</p> <p>Indeks vladavine prava > 57</p>	<p>Svjetska banka</p>	
	<p>6. Nivo uspostavljenosti stalnog nacionalnog koordinacionog mehanizma za dječja prava</p> <p>Zadužena agencija: UNICEF</p>	<p>Nivo 2 (Početni) (2021)</p>	<p>Nivo 4 (Predvodnički)</p>	<p>Izveštaji EU o napretku, Zaključna zapažanja UN Komiteta za prava djeteta</p>	

7. Procenat djece u sukobu sa zakonom za koje se izriču diverzione/alternativne mjere i vaninstitucionalni tretman <u>Zadužena agencija: UNICEF</u>	29% (2020)	40%	Državno tužilaštvo; Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava
8. Nivo unaprijeđenosti sistema za upravljanje migracijama u odnosu na preporuke EK, GCM i GCR <u>Zadužena agencija: IOM, UNHCR</u>	0 srednjoročnih i dugoročnih preporuka EK usvojeno 2022. godine	5 srednjoročnih i dugoročnih preporuka EK usvojeno	Izveštaj EU o napretku Relevantni izvještaji vlade, IOM-a i UNHCR-a
9. Indeks medijske pismenosti <u>Zadužena agencija: UNESCO</u>	26 poena (2021)	30 poena	Indeks medijske pismenosti 2021. i OSIS.BG Institut za otvoreno društvo

<p>Ciljevi</p> <p>Cilj 4.1</p> <p>Kapacitet pravosuđa i nacionalnih institucija za zaštitu ljudskih prava je unaprijeđen da bi se ojačala vladavina prava i obezbijedila pravda za sve, naročito za one koji su najisključeniji ili su u riziku od isključenosti, u skladu s obavezama proisteklim iz međunarodnih standarda ljudskih prava.</p> <p>Agencije koje daju doprinos: UNDP, UNICEF, UNHCR, IOM, UNODC, OHCHR</p> <p>Cilj 4.2</p> <p>Kapaciteti javne uprave su unaprijeđeni da bi se obezbijedilo koordinisano, na dokazima zasnovano i rodno odgovorno kreiranje politika, kao i efikasno i transparentno finansijsko upravljanje i pružanje usluga, i povećalo povjerenje u institucije.</p> <p>Agencije koje daju doprinos: UNDP, UNICEF, UNHCR, IOM, UNOPS, OHCHR</p> <p>Cilj 4.3</p> <p>Prostor za građansko djelovanje proširen i građani osnaženi da adekvatno učestvuju u odlučivanju kao i da zahtijevaju odgovornost za ostvarivanje ljudskih prava i efikasnu primjenu antidiskriminacionih i rodničkih politika, s posebnim naglaskom na žene, mlade i najranjivije grupe.</p> <p>Agencije koje daju doprinos: UNICEF, UNDP, UNHCR, IOM, UN WOMEN, OHCHR</p> <p>Cilj 4.4</p> <p>Zakonodavni okviri, politike i kapaciteti ključnih činilaca su unaprijeđeni radi efikasne borbe protiv nasilja nad ženama, djecom i starijim osobama, rodno zasnovanog nasilja i drugih štetnih praksi.</p> <p>Agencije koje daju doprinos: UNICEF, IOM, UNODC, UNDP, UN WOMEN</p> <p>Cilj 4.5</p> <p>Ključni akteri u društvu osnaženi su za adekvatno učešće u dijalogu i promovišu vrijednosti ravnopravnosti, različitosti, povjerenja i empatije i borbu protiv govora mržnje, seksizma i narativa koji dijeli, radi stvaranja ravnopravnijeg i kohezivnijeg društva.</p> <p>Agencije koje daju doprinos: UNESCO, UNDP, UNICEF, UNHCR, IOM, FAO, OHCHR</p> <p>Cilj 4.6</p> <p>Nacionalni kapaciteti i sistem odgovornosti unaprijeđeni radi borbe protiv korupcije, organizovanog kriminala, uključujući trgovinu ljudima i krijumčarenje migranata, kao i nezakonite finansijske tokove, kroz prevenciju i efikasan odgovor krivičnog pravosuđa.</p> <p>Agencije koje daju doprinos: IOM, UNDP, UNODC, UNESCO, UNOPS</p>
--

Aneks 2: Upravljanje rizikom

#	Rizici	Vrsta	Efekat	Vjerovatnoća	Strategija ublažavanja
1	Politička kriza u Evropi, sa nepredvidljivim političkim i ekonomskim posljedicama	Kontekstualni	Visok	Osrednja	Pomno praćenje i analiziranje šireg konteksta kao i davanje savjeta rukovodstvu Fonda o tome kako se prilagoditi prognoziranim okolnostima
2	Smanjeno interesovanje partnera da rade na razvoju Crne Gore	Kontekstualni	Visok	Osrednja	Podizanje svijesti o Fondu i rezultatima postignutim u Crnoj Gori, kontaktiranje većeg broja potencijalnih partnera i testiranje inovativnih mehanizama finansiranja.
3	Negativne implikacije egzogenih šokovi na makroekonomsku stabilnost, fiskalnu održivost, radna mjesta i biznise	Kontekstualni	Osrednji	Osrednja	Fleksibilna arhitektura Fonda omogućuje Upravnom odboru usmjeravanje sredstava na područja kojima su najpotrebnija i na taj način se ublažavaju negativni efekti predviđenih rizika. U slučaju dugotrajne krize ili prirodnih katastrofa, Fond je u dobroj poziciji da se lako transformiše u humanitarni tip fonda s obzirom da će mehanizmi i procedure već biti uspostavljeni.
4	Rizik za stanovništvo i privredu kao posljedica nastavka pandemije COVID-19 ili drugih zdravstvenih kriza koje se mogu pojaviti	Kontekstualni	Visok	Osrednja	
5	Prirodni hazard (zemljotres, poplave i slično)	Kontekstualni	Visok	Mala	
6	Nedovoljan institucionalni/operativni kapacitet organizacija UN-a u realizaciji finansijskog,	Institucionalni	Visok	Mala	Proširenje operativnih kapaciteta organizacija UN-a u skladu s

#	Rizici	Vrsta	Efekat	Vjerovatnoća	Strategija ublažavanja
	nabavnog i upravljačkog planiranja i sprovođenja intervencija				operativnim potrebama Fonda i u skladu sa raspoloživim resursima.
7	Nedovoljni apsorpcioni kapaciteti (u smislu finansijskih sredstava, nabavki, ljudskih resursa, itd.)	Institucionalni	Osrednji	Mala	Razvoj mjera za izgradnju kapaciteta i odgovarajućih mehanizama planiranja za povećanje nacionalne i lokalne apsorpcijske sposobnosti.
8	Nedostatak transparentnosti i neadekvatan sistem izvještavanja tokom implementacije projekata	Institucionalni	Osrednji	Mala	Izgradnja kapaciteta kadrova zaduženih za izvještavanje i povećana razmjena informacija u vezi sa zahtjevima Fonda za izvještavanjem.
9	Nizak nivo održivosti inicijativa pokrenutih u okviru Crnogorskog fonda za ubrzanje razvoja	Programski	Osrednji	Osrednja	Insistiranje na pojačanom partnerstvu tokom faze sprovođenja programa, dok se njihova sposobnost za nastavljanjem rada nastavlja i nakon prestanka programa UN-a.
10	Nizak nivo posvećenosti različitih relevantnih subjekata	Programski	Osrednji	Osrednja	Komunikacija sa partnerima na efektivniji način sa ciljem jačanja njihovog interesovanja za programe finansirane kroz Fond za ubrznani razvoj Crne Gore.
11	Zahtjevi za finansiranjem od strane PUNO-a / korisnici prekoračuju dostupna finansijska sredstva	Programski	Osrednji	Osrednja	Redovno praćenje potreba i ažuriranje planova rada u skladu sa raspoloživim sredstvima.

#	Rizici	Vrsta	Efekat	Vjerovatnoća	Strategija ublažavanja
					Istovremeno, podizanje svijesti o potrebama na terenu i kontaktiranje većeg broja partnera, uz testiranje inovativnih mehanizama finansiranja i jačanje implementacije strategije mobilizacije resursa.
1 2	Program ne daje željene rezultate	Programski	Visok	Mala	Kontinuirano praćenje i evaluacija programa finansiranih kroz Fond za ubrzani razvoj Crne Gore, angažovanje sa lokalnim/nacionalnim partnerima i njegovanje kulture odgovornosti od strane UN organizacija uključenih u programe.
1 3	Usljed promijenjenog političkog okruženja određeni program zastarijeva (na prim. Crna Gora se pridruži Evropskoj uniji)	Programski	Visok	Mala	Prenamjena svrhe Fonda u dogovoru sa ključnim donatorima i Vladom Crne Gore, na nivou Upravnog odbora.
1 4	Korisnici i partneri nisu u dovoljnoj mjeri konsultovani što rezultira ne-efikasnim programiranjem	Programski	Nizak	Mala	Jačanje uloge Savjetodavnog odbora i periodična komunikacija sa korisnicima programa Fonda.

